

Gezond, groen en slim groeien

Bouwstenennotitie Omgevingsvisie Amersfoort

24 maart 2020

**Bouwstenennotitie Omgevingsvisie
Amersfoort**

24 maart 2020

Inhoud

BOUWSTENENNOTITIE Omgevingsvisie Amersfoort

1. Inleiding **5**

- 1.1 Leidraad voor de Omgevingsvisie **6**
- 1.2 Doelen **7**
- 1.3 Strategieën **8**
- 1.4 Leeswijzer **8**

2. Uitgangspunten Omgevingsvisie Amersfoort **9**

- 2.1 Startnotitie **9**
- 2.2 Structuurvisie Amersfoort 2030 en beleidsevaluatie **11**
- 2.3 Regionale Ruimtelijke Visie **12**
- 2.4 Provinciale Omgevingsvisie **13**
- 2.5 Nationale Omgevingsvisie **14**

3. Identiteit van Amersfoort vanuit historisch perspectief **17**

- 3.1 Een rijke geschiedenis **18**
- 3.2 De prachtige omgeving **23**
- 3.3 De strategische ligging **27**

4. Verandering op komst **29**

- 4.1 Groei en de stad in opkomst **30**
- 4.2 Toenemende mobiliteit **33**
- 4.3 Verandering in de landbouw **34**
- 4.4 Klimaat en energie **35**

5. Gezond, groen en slim groeien **37**

- 5.1 Gezonde groei **38**
- 5.2 Groene groei **39**

5.3 Slimme groei **40**

6. Vraagstukken **41**

- 6.1 Wonen **42**
- 6.2 Werken **44**
- 6.3 Samenleven **46**
- 6.4 Verkeer en vervoer **47**
- 6.5 Groen en openbare ruimte **50**
- 6.6 Duurzame stad **52**
- 6.7 Landelijk gebied **54**

7. Van gebiedsgericht tot nationaal **57**

- 7.1 Integraal ontwikkelen en beheren op gebiedsniveau **58**
- 7.2 Regie op stedelijk niveau **60**
- 7.3 Samenwerking op regionaal niveau **60**
- 7.4 Positioneren op nationale schaal **61**

8. Vervolg **63**

- 8.1 Stap 3 Visievorming **64**
- 8.2 Hoe willen we 'de stad' bevragen? **65**
- 8.3 Stap 4 Concept ontwerp Omgevingsvisie **67**
- 8.4 Stap 5 Wettelijke procedure: vaststelling Omgevingsvisie Amersfoort **67**

1. Inleiding

Wij zijn op weg naar de Amersfoortse Omgevingsvisie, zoals afgesproken in het coalitieakkoord 'Samen aan de slag voor duurzame groei' 2018 -2022. In de Startnotitie Omgevingsvisie (vastgesteld door de raad op 28 mei 2019) hebben we het proces van de totstandkoming van de Omgevingsvisie beschreven. Om een goed participatieproces te doorlopen is in de startnotitie gekozen voor de *Design Thinking methode*. Deze methode gaat uit van een analysefase (die bestaat uit het

in beeld brengen van vragen, dilemma's, thema's, om die vervolgens terug te brengen tot een aantal hoofdvragen) en een ontwikkelfase waarin de daadwerkelijke visie wordt opgesteld.

Met de voorliggende bouwstenennotitie ronden we de analysefase af en brengen we de hoofdvragen in beeld waarop de Omgevingsvisie straks antwoord moet

Foto: De Nieuwe Stad

Speelplek in De Koppel

geven. In de analysefase is er uitgebreid gesproken met de stad, deze uitkomsten zijn aangevuld met desktop analyses en ambtelijke verkenningen van bestaand beleid en opgaven.

1.1 Leidraad voor de Omgevingsvisie

De bestuurlijke opdracht uit de startnotitie geeft, aangevuld met de inzichten en opbrengsten uit de analysefase, richting voor de Omgevingsvisie. Kort samengevat: de stad Amersfoort wil in de toekomst gezond, groen en slim groeien. We investe-

ren in een omgeving die iedereen uitnodigt tot een gezonde levensstijl die aanzet tot beweging en participatie, die levendigheid kent en waar ontmoeting vanzelfsprekend is. We investeren in het landschappelijke groen dat van oudsher één van de belangrijkste pluspunten van de stad en de regio is, maar ook investeren in een duurzame woon- en werkomgeving en duurzame mobiliteit. En we zorgen ervoor dat er voor iedereen kansen zijn op een passende opleiding, die bij voorkeur ook aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt. Maar we

Speeltuinenvereniging
Wagenspeelplaats op de
Wagenwerkplaats. (Foto Rufus de
Vries)

moeten minstens zo slim zijn met het gebruik van onze schaarse ruimte, willen we de veranderingen een goede plek kunnen geven.

1.2 Doelen

We willen met de Omgevingsvisie structureel meer invloed geven aan inwoners en ondernemers op het omgevingsbeleid in Amersfoort, geheel in de geest van de nieuwe Omgevingswet. De afgelopen maanden zijn we begonnen om gezamenlijk met inwoners en stakeholders op zoek

te gaan naar de identiteit van de stad. Dit heeft een plek gekregen in deze bouwstenennotitie voor de Omgevingsvisie. Maar om de mogelijke toekomst te kunnen bereiken hebben we ook doelen nodig. Deze zullen we in samenspraak met de bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden formuleren. Om het gesprek gericht te kunnen voeren zal de gemeente daarom, meer dan voorheen, gebiedsgericht werken. De ene wijk is immers de andere niet.

1.3 Strategieën

We moeten er rekening mee houden dat de toekomst er heel anders uit zal zien dan we op dit moment denken. Misschien groeit de bevolking in Nederland nog sneller dan nu wordt verondersteld. Maar het is ook niet ondenkbaar dat de economie binnen enkele jaren in zwaarder weer komt. Daarnaast kan op een kleinere schaal de ontwikkeling van woningbouw in Amsterdam en Utrecht van invloed zijn op de ontwikkelingen in Amersfoort en omgeving. Dit betekent dat wij met de Omgevingsvisie mee moeten kunnen blijven bewegen met de veranderingen zodat we toch onze doelen bereiken. Dit vraagt dus om een visie die niet stuurt op een eindbeeld (zoals vroeger vaak het geval was), maar een visie die stuurt op waarden en doelen. Een adaptieve visie die klaar staat om veranderingen op te kunnen vangen. Dit vraagt om de visie regelmatig te evalueren en waar nodig bij te stellen en uit te werken in gebiedsgerichte of thematische programma's.

1.4 Leeswijzer

Als eerste gaat deze notitie in op de uitgangspunten voor de omgevingsvisie. Aansluitend wordt ingegaan op de identiteit van Amersfoort vanuit historisch perspectief, de opgaven die op ons afkomen en de eerste contouren van de visie: gezond, groen en slim groeien. Vervolgens komen de vraagstukken bij de verschillende thema's aan bod en wordt er een doorkijk

Gezond, groen en slim groeien, voor iedereen.

OMGEVINGSVISIE Bouwstenennotitie

gegeven naar de kansen voor een gebiedsgerichte aanpak en adaptieve strategie. De notitie sluit af met de vervolgaanpak.

2. Uitgangspunten Omgevingsvisie Amersfoort

2.1 Startnotitie

Op 28 mei 2019 is de startnotitie van de Amersfoortse Omgevingsvisie unaniem vastgesteld door de raad. Hierin is het doel van de Omgevingsvisie beschreven: "... het op een uitnodigende manier richting geven aan de gewenste ontwikkelingen van/in de fysieke leefomgeving. Beleid op het gebied van allerlei sectoren, zoals milieu, mobiliteit, gezondheid en veiligheid krijgt in samenhang vorm. Het maken van de Omgevingsvisie Amersfoort

draagt bij aan de noodzakelijke integrale aanpak in het fysieke domein; een visie op het gebruik, beheer en bescherming van de leefomgeving." De Omgevingsvisie Amersfoort geeft op hoofdlijnen een beschrijving van de huidige staat van de stad, welke ontwikkelingen wenselijk en niet wenselijk zijn en de manier waarop we de gewenste ontwikkelingen uit willen voeren. Met de volgende uitgangspunten:

Foto: de historische binnenstad van Amersfoort

Vathorst

- We zetten in op drie thema's afkomstig uit het coalitieakkoord '*Samen aan de slag voor duurzame groei' 2018-2022*':
 1. de groeiende stad (verdichten, versnellen woningbouw, gezonde en leefbare stad, onderwijs, sport, cultuur, groene ruimte),
 2. de duurzame stad (energieneutraal, circulariteit, duurzame mobiliteit, schone lucht en klimaatbestendig).
 3. de inclusieve stad (functiemenging, toegankelijkheid, werken en jongeren, sociale infrastructuur, gevarieerd woningaanbod).
- Bij het maken van de Omgevingsvisie betrekken we de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).
- We beginnen niet op nul. Met de Omgevingsvisie bouwen we voort op bestaande visies (zoals de Structuurvisie Amersfoort 2030 en de Regionale Ruimtelijke Visie) en bestaand beleid.
- De Omgevingsvisie geeft een integrale en gebiedsgedifferentieerde aanzet voor de wijze waarop kwaliteiten, ontwikkelingen en regels in het Omgevingsplan worden geborgd.
- In de Omgevingsvisie wordt aangegeven welke waarden en kwaliteiten in de verschillende gebieden in de stad aanwezig zijn en hoe deze beschermd worden.
- De Omgevingsvisie is dynamisch van aard en speelt in op maatschappelijke veranderingen. Dit vraagt om regelmatige (in ieder geval elke vier jaar) evaluatie en zo nodig tussentijdse bijstelling op onderdelen. Van belang is dat de Omgevingsvisie actueel en beheersbaar blijft.
- De Omgevingsvisie wordt voor Amers-

foort opgesteld (dus niet voor de regio).

- De looptijd is in beginsel tot 2030, met een doorkijk naar 2040.
- We bieden volop ruimte voor participatie vanuit de samenleving.
- De informatie die voor de Omgevingsvisie wordt opgesteld of verzameld dient aan te sluiten op de informatievoorziening en archiveringsplicht van het nieuwe Digitale Stelsel Omgevingswet.
- Het voornemen is om voor de Omgevingsvisie de procedure van de milieueffectrapportage te doorlopen.
- Bij de vaststelling van sectoraal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving, dat de komende tijd nog wordt opgesteld, wordt aangegeven wat hiervan door zou moeten werken in de Omgevingsvisie (of het omgevingsplan of programma).

2.2 Structuurvisie Amersfoort 2030 en beleidsevaluatie

De Structuurvisie Amersfoort 2030 is vastgesteld in 2013. In de startnotitie voor de omgevingsvisie is aangegeven dat in de analysefase ook de beleidsevaluatie van de Structuurvisie Amersfoort 2030 plaatsvindt en dat de opbrengst van deze beleidsevaluatie een plek krijgt in de volgende fase van visievorming.

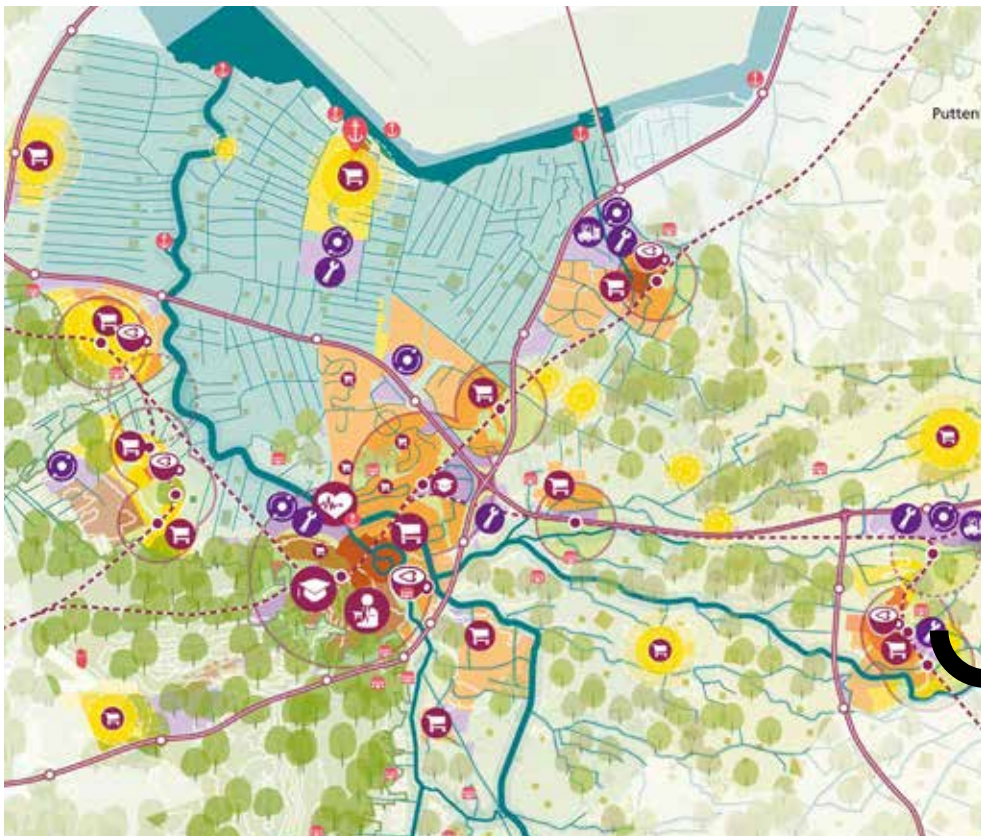
In de structuurvisie hebben we de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Amersfoort geschetst met een kwalitatief en strategisch kader voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Aanleiding voor de structuurvisie was dat de rol van de gemeente in de ontwikkeling van de stad veranderd was. We hadden niet meer de middelen en in-

De negen Amersfoortse principes uit de Structuurvisie Amersfoort 2030.

strumenten om ontwikkelingen volledig op eigen kracht te sturen. Bovendien wilde de inwoner meer invloed op zijn leefgebied. De gemeente was maar één van de partijen zijn die bezig waren met de ontwikkeling van de stad. De structuurvisie omarmde daarmee het begrip uitnodigingsplanologie, naast de al bekende toelatings- en ontwikkelingsplanologie. De structuurvisie is opgebouwd uit drie onderdelen, de analyse, de visie en de uitvoering.

In de structuurvisie Amersfoort 2030 is met een lagenbenadering de kwaliteit van Amersfoort beschreven en is gekozen voor intensiveren met een stedelijk woonmilieu rondom het stadshart en verdunnen met een ruime groene woonmilieus in de omliggende wijken.

De visiekaart uit de Regionale Ruimtelijke Visie voor de Regio Amersfoort.

Doel was om de ambities samen met de stad waar te maken. Wij faciliteren, stimuleren en stellen randvoorwaarden waar dat moet, maar ondernemers, inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen Amersfoort een vitale stad laten zijn en blijven. Deze structuurvisie was een trendbreuk. We gingen als gemeente een meer bescheiden rol spelen, vaker pakten we een faciliterende en stimulerende rol en soms een regisserende rol. Minder vaak pakten we een actieve rol. Onze ruimtelijke ambitie vertaalden we in Amersfoortse Principes. Met deze principes werden initiatiefnemers uitgedaagd en uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van Amersfoort.

Veel thema's uit de structuurvisie zijn nog steeds actueel zoals de keuze voor inten-

siveren (Langs Eem en Spoor) en mengen van functies (De Hoef als woon-werkgebied met een accent op wonen). Ten aanzien van een aantal onderwerpen is de opgave wel gewijzigd en zijn in het coalitieakkoord andere accenten gelegd. Zo is de groeiopgave fors groter geworden en zijn er nieuwe opgaven op het gebied van klimaat, energie, duurzaamheid en gezondheid die vragen om een actualisatie van de Structuurvisie.

2.3 Regionale Ruimtelijke Visie

In de uitgangspunten voor de omgevingsvisie is benoemd dat we voortbouwen op de Regionale Ruimtelijke Visie (RRV) van de regio Amersfoort. Deze biedt een leidraad voor de ruimtelijke ontwikkeling van Regio Amersfoort tot 2030, zodat deze ook op langere termijn aantrekkelijk en vi-

taal kan blijven. Meer concreet gaat het om een goede balans tussen de ruimtevragers in de regio.

De RRV kent twee hoofdprincipes die helpen om de kwaliteiten te borgen, ook als de druk op de woningmarkt toeneemt. Het eerste principe is dat groei zoveel mogelijk wordt opgevangen in bestaand bebouwd gebied. Het tweede principe is dat er ruimte wordt geboden voor beperkte groei om de dorpen vitaal te houden.

In de visie zijn geen woningbouwlocaties aangewezen. Bij de vaststelling van de RRV is afgesproken dat, zodra uit de periodieke (provinciale) monitoring van vraag en aanbod van woningen blijkt dat de dan voorziene bouwlocaties ontoereikend zijn om te voorzien in de dan geraamde woningbehoefte op langere termijn, de Regio het initiatief neemt om een gezamenlijk proces starten om op zoek te gaan naar nieuwe bouwlocaties.

Dit moment doet zich nu voor; naar verwachting zijn er rond 2030 geen concrete bouwlocaties meer beschikbaar. Op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid zijn er een groot aantal te verwachten ruimteclaims, en moet er nu ook ruimte geboden worden voor de opwekking van duurzame energie. Dit vraagt daarmee ook om een bredere en integrale benadering van het vraagstuk. De opgaven die op onze regio afkomen en de ambities die we hebben zijn groot en complex en hebben een samenhangende strategie naar de toekomst nodig. Een strategie die onze regio ook nadrukkelijker positioneert;

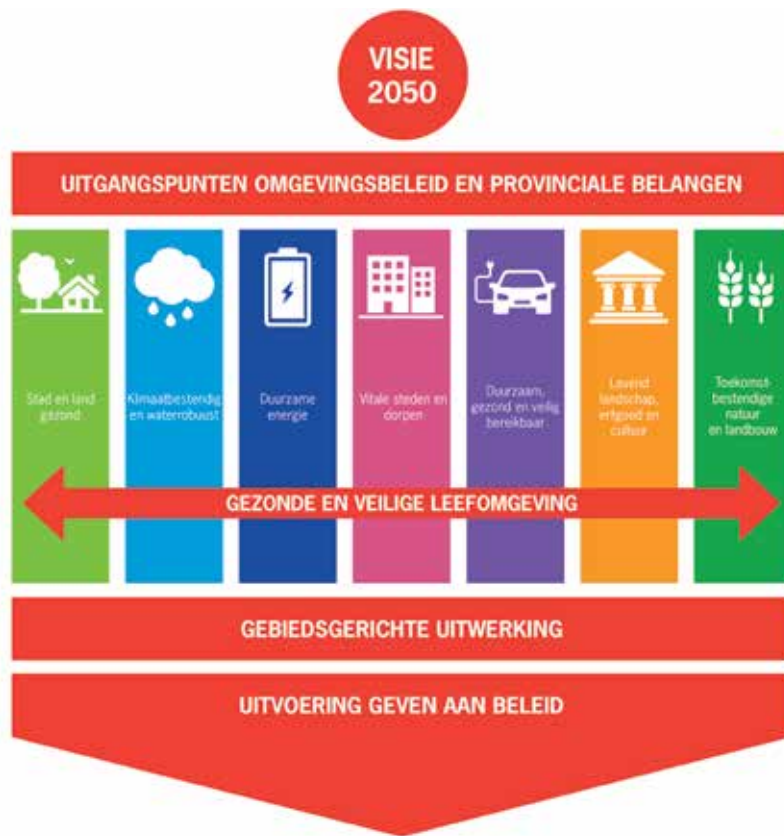

Er zijn al veel woningen met zonnepanelen op het dak in de nieuwere wijken, zoals Vathorst.

welke positie nemen we in qua provinciale en nationale opgaven? Welke importantie heeft de regio m.b.t. de bereikbaarheid van de Randstad? Het op te stellen product verbreedt daarmee naar een regionaal ontwikkelbeeld 2040. In het voorjaar van 2020 wordt hiermee gestart.

Daarnaast wordt er binnen de samenwerking van Regio Amersfoort op dit moment een Regionale Energie Strategie (RES) uitgewerkt. Er ligt een eerste bod Duurzame Opwek 1.0. Hierin wordt meer duidelijkheid gegeven over:

- De regionale bijdrage aan de landelijke opgave van 35 TW in hernieuwbare energie op land
- Een overzicht van aanbod en keuzes potentiële zoekgebieden
- Een Concept regionale strategie warmte

Uitgangspunten Concept
Ontwerp Omgevingsvisie
Provincie Utrecht

Het is van belang dat de RES een vertaling krijgt in de Omgevingsvisie voor Amersfoort.

2.4 Provinciale Omgevingsvisie

In december 2019 is de concept ontwerp provinciale omgevingsvisie van de provincie Utrecht vrijgegeven. Hierin beschrijft de provincie hoe zij zich wil voorbereiden op de toekomstige ontwikkelingen en ruimtevragers die op haar af komen. Uitgangspunt is dat de provincie Utrecht het groene, gezonde en slimme middelpunt van Nederland blijft, ook op de lange termijn. Daartoe wordt met de POVI ingezet op 7 prioritaire thema's:

1. Stad en land gezond
2. Klimaatbestendig en water robuust
3. Duurzame energie
4. Vitale steden en dorpen

5. Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar
6. Levend landschap, erfgoed en cultuur
7. Toekomstbestendige natuur en landbouw

De POVI beschrijft de thematische kwaliteiten en opgaven en de keuzen die ze als provincie willen maken. De provincie heeft in deze conceptfase gemeenten (en andere stakeholders) de kans gegeven om te reageren op de concepten van de provinciale omgevingsvisie en -verordening. Na de reactietermijn wordt het ontwerp opgesteld. Deze wordt van 7 april tot en met 18 mei ter inzage gelegd in het kader van de formele zienswijzeprocedure. Vaststelling in Provinciale Staten staat gepland voor november 2020.

2.5 Nationale Omgevingsvisie

De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) is de Rijksvisie voor een duurzame fysieke leefomgeving. De vraagstukken die we met elkaar moeten aanpakken spelen nationaal, regionaal en lokaal. In de Nationale Omgevingsvisie staan de keuzes op nationaal niveau. Welke belangen vinden we met elkaar zo belangrijk dat ze op nationaal niveau geregeld moeten worden of in ieder geval een richting mee moeten krijgen? Op basis van drie uitgangspunten helpt de Nationale Omgevingsvisie bij het wegen van belangen en maken van keuzes.

- Slimme combinaties maken waar dat mogelijk is
- De kenmerken van het gebied centraal stellen
- Niet uitstellen of doorschuiven

De rijksoverheid doet dit niet alleen. In veel gevallen ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten en/of provincies. De Nationale Omgevingsvisie richt zich op vier prioriteiten. Deze hebben onderling veel met elkaar te maken en op deze prioriteiten geeft de NOVI richting aan hoe we onze fysieke leefomgeving inrichten.

1. Ruimte maken voor klimaatverandering en energietransitie
2. De economie van Nederland verduurzamen en ons groeipotentieel behouden
3. Onze steden en regio's sterker en leefbaarder maken
4. Het landelijk gebied toekomstbestendig ontwikkelen

De ontwerp-NOVI is van 20 augustus t/m 30 september 2019 ter inzage gelegd. In

Een impressie van alle opgaven die een rol van betekenis spelen in de Ontwerp Nationale Omgevingsvisie

een zienswijze heeft de gemeente Amersfoort een reactie gegeven. Naast deze zienswijze heeft de gemeente Amersfoort ook de zienswijze van de provincie Utrecht onderschreven. In de NOVI wordt een groot deel van de verantwoordelijkheid voor het omgevingsbeleid en de opgaven bij provincies, gemeenten en waterschappen gelegd. In Amersfoort hebben we een aantal grote opgaven op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, leefbaarheid, klimaatadaptatie en energietransitie. Onze verstedelijkingsopgaven kunnen niet los worden gezien van de verwevenheid van Amersfoort met de Randstad in het algemeen en de regio Utrecht in het bijzonder. Regio Utrecht en regio Amersfoort kennen een sterke ruimtelijke en economische samenhang met sterke onderlinge

verwevenheid (ook bestuurlijk) en de gezamenlijke ambitie om de gezondste stedelijke regio van Europa te vormen.

Net als de provincie Utrecht pleiten wij ervoor om de binnenstedelijke transformatiegebieden “Langs Eem en Spoor” en “De Hoef-West” toe te voegen aan de lijst van NOVI “zoekgebieden voor grootschalige ontwikkellocaties” van de metropoolregio Utrecht. Toevoeging van deze gebieden is noodzakelijk om tot een effectieve en integrale aanpak van de verstedelijkingsopgave op het gebied van wonen, werken en bereikbaarheid in de metropoolregio Utrecht te komen (zie o.a. de twee woondeals voor de metropoolregio Utrecht waarin Rijk en regio afspraken maken om een versnelling van de woningbouw te realiseren). Het sluit ook aan bij de visie zoals verwoord in de Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie (REOS) van de Noordelijke Randstad, Zuidelijke Randstad en Brainport Eindhoven, waarin deze gebieden zijn geïdentificeerd als “grote knooppunten in stedelijk gebied” (L-knooppunten).

De opgaven in de regio zijn groot, zowel op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid, duurzaamheid en alle daarmee samenhangende opgaven op bijvoorbeeld het gebied van recreatie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Wij hebben benadrukt dat wij als gemeente steun van het rijk nodig hebben om deze opgaven in het benodigde tempo en met de gewenste kwaliteit, op te kunnen pakken. Naar verwachting verschijnt de definitieve NOVI in het voorjaar 2020.

3. Identiteit van Amersfoort vanuit historisch perspectief

Al van oudsher is Amersfoort een centraal knooppunt waar mensen samenkomen, ooit ontstaan bij een 'doorwaadbare plaats in de Eem'. 140 jaar geleden werd Amersfoort zelfs hét middelpunt van Nederland door vanuit de Onze-Lieve-Vrouwetoren de rijksdriehoekmetingen van het kadaster uit te zetten. Het is een groene, diverse stad met een intiem karakter, zowel sociaal als ruimtelijk. Ruimte voor het ontmoeten van bekenden én onbekenden wordt belangrijk gevonden, net als

contact met burens, een prettige sociale cohesie en het omkijken naar kwetsbare groepen. Het is een prachtige historische stad, zowel het centrum als de verschillende wijken en landschappen eromheen tellen veel monumenten.

Amersfoort heeft een fijn formaat: niet te groot en niet te klein, je kan eenvoudig van noord naar zuid fietsen. Levendigheid en

Foto: de historische binnenstad van Amersfoort

reuring (geen chaos) gaan in Amersfoort hand in hand met ruimte om tot rust te komen. Amersfoort kenmerkt zich als een stad voor iedereen met een relatief groot aandeel jonge, hoogopgeleide bevolking.

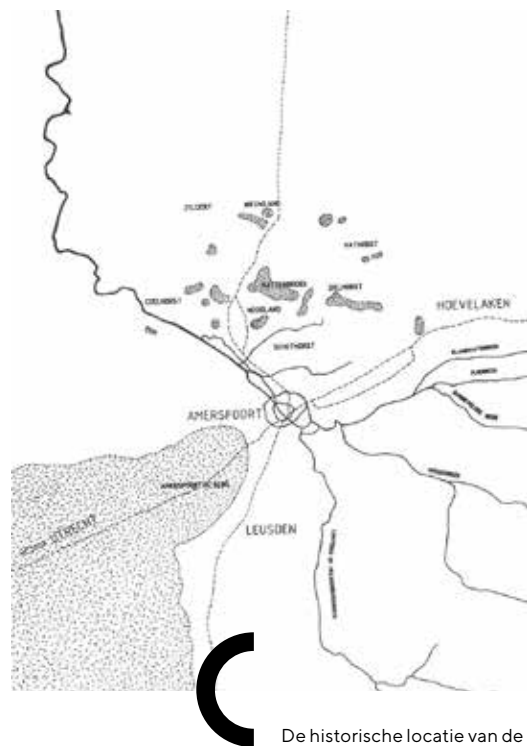
Maar hoe is Amersfoort eigenlijk geworden tot wat het nu is? En nog belangrijker, biedt de ontwikkeling van de stad niet prachtige aanknopingspunten om op door te kunnen bouwen? In dit hoofdstuk proberen we vanuit de historische ontwikkeling van de stad het verhaal van Amersfoort kort te beschrijven. Want je weet pas waar je naartoe kan gaan als je weet waar je vandaan komt.

3.1 Een rijke geschiedenis

De vele historische structuren, landschappelijke elementen en gebouwen zowel in de binnenstad als in alle andere wijken geven inzicht in de ontwikkelingsgeschiedenis van Amersfoort. De geschiedenis van de plek krijgt – mede door nauwgezet onderzoek – een meerwaarde door de verhalen die ermee zijn verbonden.

Boeren

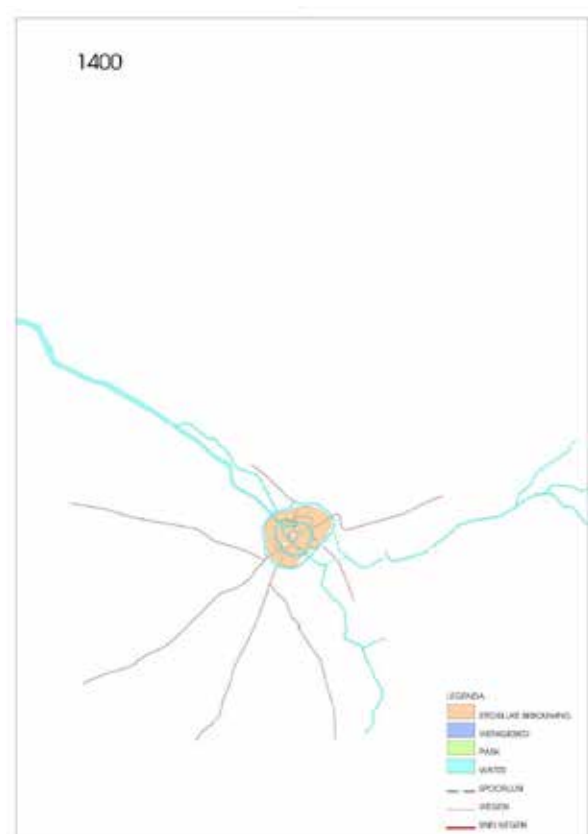
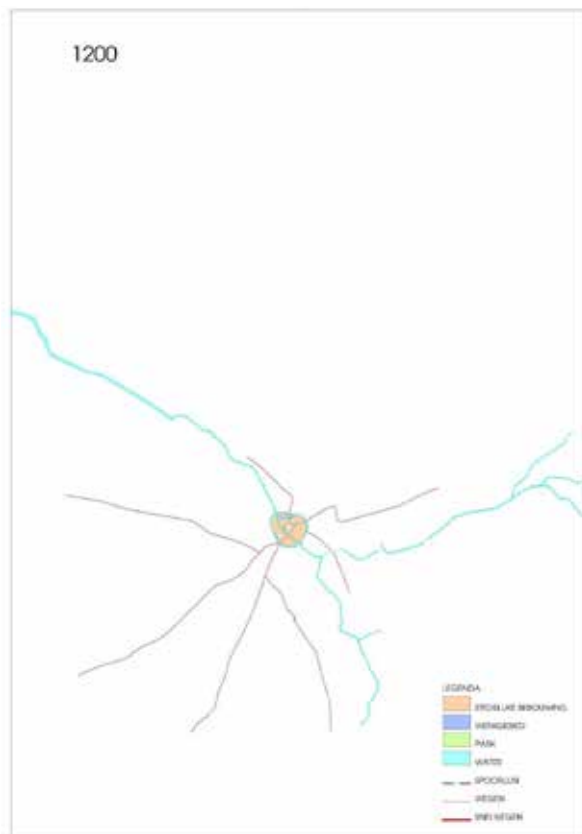
Amersfoort ligt aan de voet van de Utrechtse Heuvelrug. Daar waar de heuvelrug overgaat in het landschap van de Gelderse Vallei aan de oostkant en de Eemvallei aan de noordkant komen vele beken bij elkaar in de rivier de Eem. Dit landschap waar droge hoogtes en natte laagtes elkaar snel afwisselden, zoals bij Nieuwland, was al aan het eind van de laatste IJstijd in trek bij de jagers-verzamelaars. Maar ook vele eeuwen later waren de hogere delen van het landschap in trek bij boeren. De hoogte van de Amersfoortse berg werd door de

De historische locatie van de doorwaadbare plek van de Eem op de route van Utrecht naar Gelderse Vallei.

boeren uit de Bronstijd benadrukt door grafheuvels op te werpen. De boeren uit de IJzertijd woonden en akkerden graag op de hogere gronden bij Wieken, Zielhorst en in Hoogland.

Vanaf ongeveer de 8ste-9de eeuw na Christus werd het hele grondgebied van Amersfoort geleidelijk aan ontgonnen en bewoond. Weede, Emiclaer, De Hoef en de zuidkant van de Leusderweg zijn de eerste plekken die zijn ontgonnen. Vanaf de 12de eeuw werd het mogelijk het grootste gedeelte van de moerasgronden in het noorden en het westen droog te leggen en ze geschikt te maken voor landbouw. Bij Hoogland ontstonden zo de Malehoeves, verspreid liggende boerderijen – waarvan een groot deel vandaag nog bestaat – die

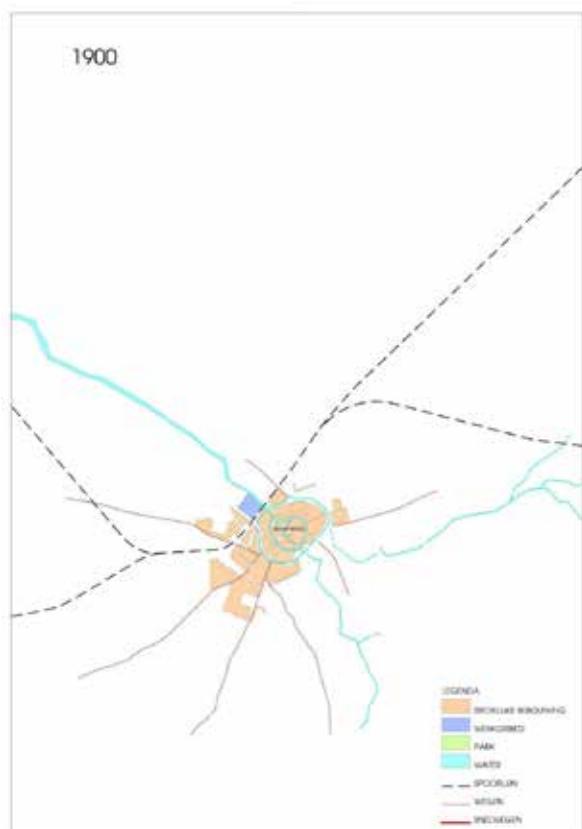
gezamenlijk de akkergronden onderhielden. Het lage en natte Laakgebied, waar Vathorst tegenwoordig ligt, is een van de laatste gebieden waar boeren zich vestigden. Ook de hoge en droge Amersfoortse Berg bleef nog heel lang een heide- en bosgebied.

Burgers

De stad zelf is ontstaan op de plek waar twee doorgaande routes samenkwamen bij doorwaadbare plaatsen in de Eem; een “voorde in de Amer”. De routes van Wijk bij Duurstede naar Zwolle (via de Leusderweg en Hoogland) en van Utrecht naar Deventer (via de Vlasakkers en de Hogeweg) bestaan al vanaf de Vroege Middeleeuwen, maar zullen zeker ook al in de Prehistorie aanwezig zijn geweest. De Eem ten slotte verbond De Gelderse Vallei met de Zuider-

zee, Amsterdam en het kustgebied.

Door deze strategische ligging groeide Amersfoort van een agrarische nederzetting via een hof van de Utrechtse bisschop uit tot een stad met een regionale functie. Vanuit deze hof werd de omgeving bestuurd en werden ontginningswerkzaamheden geregeld. De strategische locatie dicht bij het vijandelijke Gelre was voor de bisschop de reden om Amersfoort in 1259 stadsrechten te verlenen. De Laak is nog steeds herkenbaar als een harde grens tussen het gebied van de bisschop van Utrecht en de hertog van Gelre. Amersfoort kreeg hierdoor zelfbestuur, eigen rechtspraak en een eigen parochiekerk (de Sint Joriskerk) voor de Amersfoorters in ruil voor trouw aan de bisschop. Kasteel Stoutenburg werd bewoond door de beheerder van de hof in Amersfoort en zijn leenheer

de bisschop van Utrecht. Het ging de stad voor de wind en er werd veel geld verdiend met bier, textiel en de ossenhandel. Kort na elkaar werden twee stadsmuren gebouwd. De Eemhaven lag in eerste instantie binnen de muren, maar vanaf halverwege de 15de eeuw kwam die buiten de Koppelpoort te liggen. Na de middeleeuwse bloeiperiode stagneerde de groei. De middeleeuwse vesting bood tot diep in de 19de eeuw voldoende ruimte aan alle stedelijke ontwikkelingen. Dit betekent ook dat veel van de historische objecten en hun onderlinge samenhang bewaard zijn gebleven. Dit maakt dat het schilderachtige stadsbeeld in de thans nog zeer gave historische kern als rijksbeschermd stadsgezicht is aange-
wezen. De stagnatie betekende echter niet dat de stad geen rol meer had in de regio. Amersfoort profiteerde in de periferie van

de Republiek Holland in de 17de eeuw wel degelijk van de gunstige economische omstandigheden. Amersfoort werd een belangrijke producent van bombazijn, een geweven stof waar katoen (uit de haven van Amsterdam) en linnen (uit Duitsland) voor nodig was. Ook bleek de landbouwgrond die in eerste instantie gebruikt werd om granen voor onder andere de bierbrouwers te verbouwen ook zeer geschikt voor houtplantages (vooral ten zuiden van de stad) en de tabaksteelt (vooral ten oosten van de stad).

Buitenlui

De overgang van de hoge berg naar de lagere reliëfrijke delen in het zuiden van de stad en het uitgestrekte land langs de Eem in het noorden werden geliefde locaties voor buitenverblijven van rijke stedelingen

zoals Jacob van Campen die o.a. de vermaarde 'Wegh de Weegen' ontwierp en Everard Meyster die de Amersfoorters de bijnaam keientrekkers bezorgde. Parken als Randenbroek, Nimmerdor, Coelhorst en Schothorst zijn overblijfselen van dit soort buitenplaatsen.

Arbeiders

In de 19de eeuw was Amersfoort niet langer het centrum van de tabak- en textielhandel. De komst van de spoorlijnen naar Zwolle, Apeldoorn en Kesteren (de PON-lijn) in de tweede helft van die eeuw maakte de stad tot een knooppunt van spoorwegen. De Wagenwerkplaats die net ten noorden van het centrale station werd aangelegd maakte dat de Spoorwegen vanaf 1930 de grootste werkgever van Amersfoort was en de aanjager van

stedelijke groei. Ten noorden van het spoor werden in het Soesterkwartier goedkope huurwoningen voor het personeel van het spoor en industrie gebouwd. Langs de spoorlijnen en langs de Eem werden fabrieken gebouwd. Dit industriële erfgoed geeft de Wagenwerkplaats en De Nieuwe Stad hun unieke karakter.

Een aanjager van de stedelijke groei in de 19de en 20ste eeuw is de aanwijzing van Amersfoort als garnizoensstad. De centrale ligging bij het spoorknooppunt, de goedkope grond en ruimte voor grote oefenterreinen en de ligging bij de Grebbelinie (die vanuit Leusden langs het huidige Vallekanaal en de Eem richting Spakenburg liep) gaf de doorslag voor de bouw van de kazernes. De beschikbare ruimte was ook een goede locatie voor de opvang van

19.000 gevluchte Belgen tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De groei van de stad maakte dat er behoefte was aan woningbouw buiten de binnenstad. De eerste uitbreidingswijken voor arbeiders verrezen bij de Koppel, in het Soesterkwartier en het Leusderkwartier. Op de Berg werd op particulier initiatief door befaamde tuinarchitecten een villa-wijk gepland, die eveneens door het rijk als beschermd stadsgezicht is aangewezen.

Forensen

Na de Tweede Wereldoorlog kampte ook Amersfoort met woningtekort. Volgens de modernistische bloembladtheorie waarbij de Onze-Lieve-Vrouwetoren het middelpunt vormde, werd een plan gemaakt om de stad ook richting het noorden en oosten

uit te breiden. Dit was mogelijk door de aanleg van het Valleikanaal en de afsluiting van de Zuiderzee, waardoor het risico voor overstromingen een stuk was ingeperkt. Amersfoort kon groeien tot aan het Valleikanaal. Uit deze tijd dateren ook de wijken de Koppel, Kruiskamp en Randenbroek.

In de jaren zestig voorzag men een enorme bevolkingsgroei en vreesde men voor een snelle toename van woningnood. Amersfoort stelde samen met de buurgemeenten Soest, Hoogland, Hoevelaken, Stoutenburg en Leusden een regionale structuurvisie op. In deze jaren werd een nieuwe halve ring van wijken aangelegd aan de oostzijde van de stad, buiten het Valleikanaal, met de wijken Liendert, Schuilenburg, Rustenburg en Schothorst Zuid.

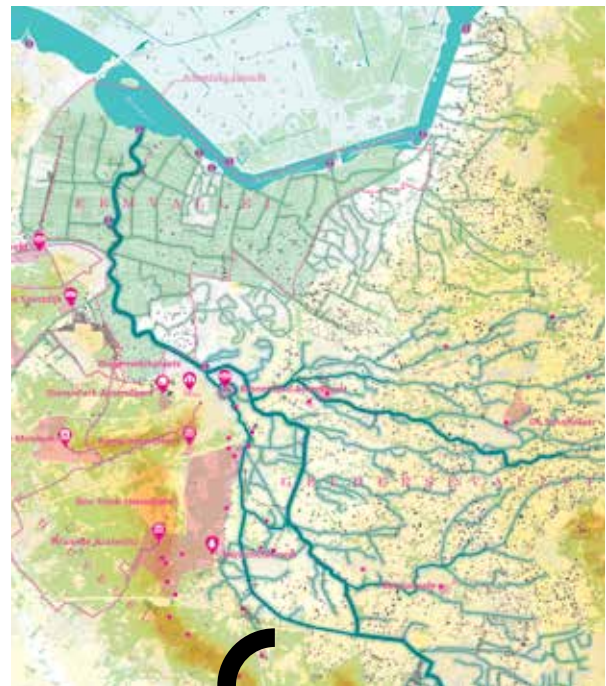
Vanaf 1984 was de behoefte aan nieuwe wijken in het kader van de Groeistad groot, Amersfoort breidde uit. Er werd een plan gemaakt voor de vier woongebieden Hoogland, Schothorst Noord, Zielhorst en Kattenbroek. Demonstranten trokken met bussen naar Den Haag om te protesteren tegen het opheffen van hun gemeente Hoogland. Eén van de meest vernieuwende wijken was Kattenbroek, met uitgesproken woningen en buurten. Al tijdens de bouw werd deze wijk door architectuurliefhebbers bezocht.

Met de Vinex werden de laatste uitbreiding aan de stad toegevoegd, Nieuwland en Vathorst. Ook het agrarische dorp Hooglanderveen viel ten prooi aan de verstedelijking. In de laatste uitbreiding Vathorst zijn verschillende karakteristieke buurten met als thema 'een wereld van verschil' te vinden, maar ook oude dorpsstructuren zijn bewaard gebleven.

Naast de grote stadsuitbreidingen kwam er vanaf de jaren negentig ook aandacht voor de economische concurrentiekracht en de ontwikkeling van het Stationsgebied. Met het structuurplan Centraal Stadsgebied werd de groei van het gebied tussen het station en de Eem gestuurd. Er werden grote kantoren, winkelruimten en appartementen gebouwd, waaronder het Eemplein en Puntenburg.

3.2 De prachtige omgeving

De ligging in het landschap vormde het startpunt voor de ontwikkeling van Amersfoort. Bij de ontwikkeling van de stad waren de ruimtelijke uitgangspunten en keuzes veelal gebaseerd op de aanwezige cultuur-

Stuwwallen, beken en de vallei van rivier de Eem vormen de basis voor een prachtige omgeving (bron: RRV 2017)

historische en landschappelijke waarden. En ook in deze tijd is de kwaliteit, diversiteit en nabijheid van het landschap een van de belangrijkste redenen voor mensen en bedrijven om zich in Amersfoort te vestigen. Oorspronkelijke routes, waterlopen, zichtlijnen en overige landschappelijke elementen zijn betekenisvolle dragers. De ligging op de rand van de Utrechtse Heuvelrug en de lagergelegen Eemvallei en Gelderse Vallei is tot in het hart van de stad voelbaar. Uit de hoger gelegen stuwwallen stroomt het water via een fijn vertakt stelsel van kleine en grote beken naar de rivier de Eem. Direct naast de Koppelpoort is duidelijk zichtbaar dat het om forse hoeveelheden water gaat met een, voor Nederlandse begrippen, grote stroomsnelheid.

De fietsboot op de Eem, ten noorden van Amersfoort..

Het landschap verbindt de stad met de omliggende regio. Gezien vanuit Amersfoort zijn er drie landschappen die ertoe doen en stuk voor stuk ook een eigen verschijningsvorm, identiteit en gebruikswaarde hebben:

1. Eemland en Arkemheen

Arkemheen-Eemland is een van de meest indrukwekkende open polderlandschappen van Nederland. Wie middenin het landschap staat kan kilometers ver kijken en ziet aan de horizon de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug, de windmolenparken in Flevoland, de karakteristieke kerktorens van de dorpen en de markante stadsranden van de nieuwbouwwijken van Amersfoort. Het landschap zelf ligt grotendeels ten noorden van de A1 en is een waardevol veenweidegebied waar de Eem

doorheen stroomt, met zowel hoge recreatieve- als ecologische waarden. Vooral langs de voormalige Zuiderzeekust liggen stiltegebieden en worden delen van het landschap beschermd als Natura 2000 gebied.

Het open landschapsbeeld tussen Randmeer en Stuwwal is bijzonder kwetsbaar. Ieder boerenerf, bedrijvencomplex of windmolen is van veraf zichtbaar. Vathorst grenst direct aan Arkemheen-Eemland. Voor de rest van Amersfoort zijn de routes langs de Eem, de Slaagsedijk en de Bunschoterstraat de belangrijkste verbindingen tussen de stad en dit landschap. Ter hoogte van Hoogland West gaat de Eemland over in het landschap van de Gelderse Vallei.

De Heiligenbergerbeek, in Park Randenbroek, stroomt vanuit de Gelderse Vallei naar Amersfoort.

2. Gelderse Vallei

De Gelderse Vallei kent een gevarieerd aantrekkelijk landschap met afwisselend landbouwgebieden, boscomplexen, landgoederen en heel veel kleine beken. Door het gevarieerde coulissenlandschap is de Gelderse Vallei ook een alleskunner, de ruimtelijke impact van afzonderlijke ontwikkelingen blijft meestal beperkt tot een klein gebied. Tegelijkertijd kampt dit landschap door het vrijkomend agrarisch vastgoed met een ontzettend grote opgave. Een leegstaande boerderij is in dit landschap geen probleem, maar de geprognosticeerde leegstand van meer dan 700.000 m² agrarisch vastgoed in de regio vormt een enorme bedreiging voor dit gevarieerde en kleinschalige landschap. Ook in de toekomst zal de agrarische sector een belangrijk stempel blijven drukken

op de verschijningsvorm van het landschap. Door de transitie in de landbouw zal er echter ook steeds meer ruimte ontstaan voor wonen, werken, energieopwekking en recreëren. Met de landschappelijke ontwikkeling van Bloeidaal heeft de gemeente Amersfoort de laatste jaren ook bijgedragen aan de verbetering van het landschap. Daarbij is het telkens een belangrijke opgave hoe het landschap ook via recreatieve netwerken wordt verbonden met de stad. De fietsroutes langs de beken vormen belangrijke dragers, maar door de snelwegen zijn er ook nog veel barrières.

3. Utrechtse Heuvelrug

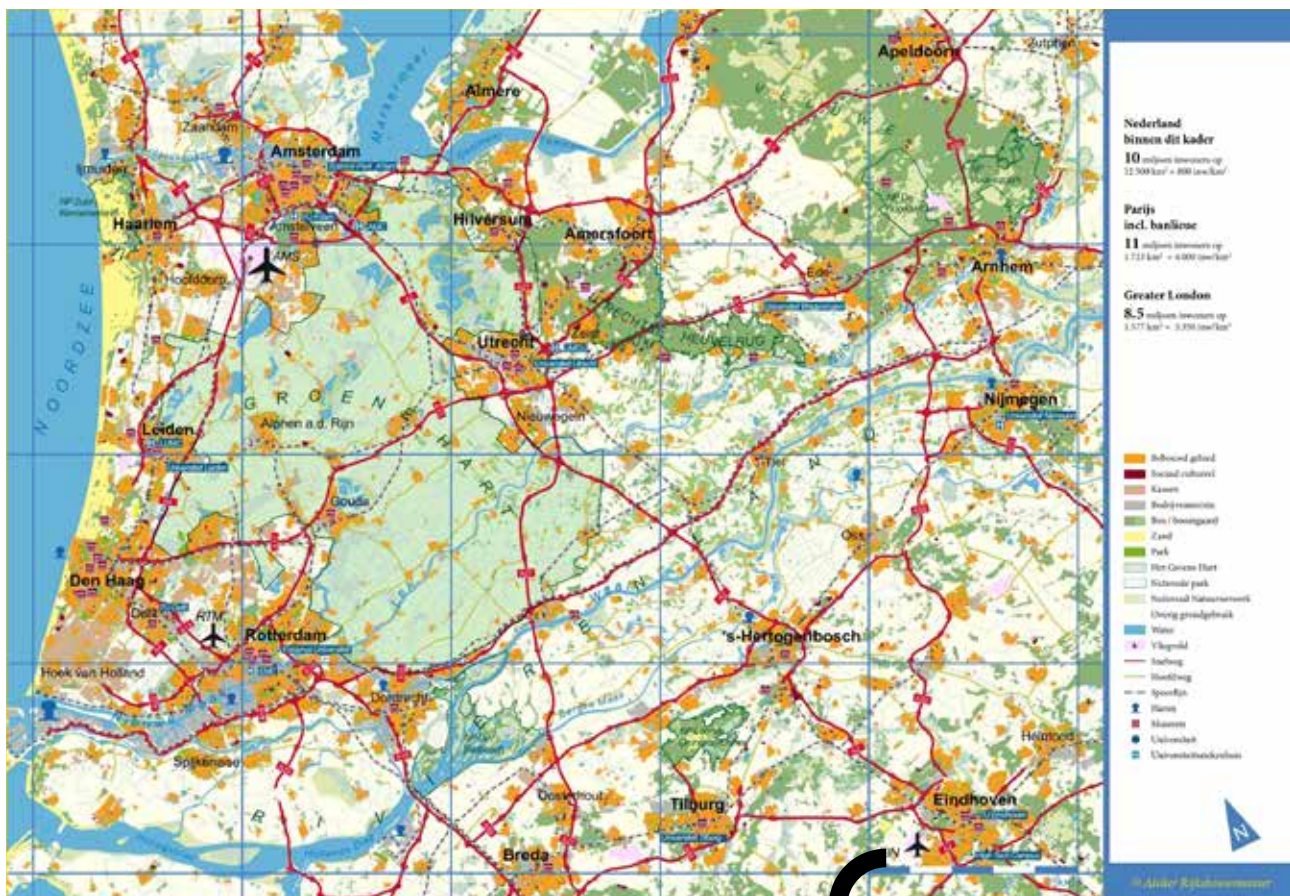
De Utrechtse Heuvelrug is niet alleen erg belangrijk voor de kwaliteit van de regio Amersfoort, maar speelt ook een belangrijke rol als recreatielandschap voor

De Soesterduinen, net ten westen van Dieren Park Amersfoort

de Randstad. Plekken als Lage Vuursche en vliegveld Soesterberg worden steeds drukker, vooral in het weekeinde. Gelukkig heeft het landschap door de uitgestrekte boscomplexen een grote opname capaciteit. Rust en drukte kunnen dicht naast elkaar bestaan. Ook een aantal grotere publiekstrekkingen van Amersfoort liggen in dit landschap. Denk aan het Dierenpark, de Bokkeduinen en (net buiten de gemeentegrens) Nationaal Monument Kamp Amersfoort.

De belangrijkste ontsluiting van het landschap is de Utrechtseweg, waar ook verschillende landgoederen, conferentiecentra, onderwijsinstellingen en zorgcomplexen liggen. Dat de Heuvelrug echt hoger ligt dan het omliggende landschap is ook in de stad duidelijk voelbaar. In de wijk De Berg zijn de hoogteverschillen fors en ook rondom het stationscomplex is goed te zien dat het sporenemplacement lager ligt. Hier is Heuvelrug letterlijk afgegraven om het spoor zonder hoogteverschil van west naar oost te leiden.

Nederland als samenhangend stedelijk systeem. (bron: Atelier Rijksbouwmeester 2016)

3.3 De strategische ligging

In 2018 heeft de Rijksbouwmeester een ander perspectief op de bestaande verstedelijking van Nederland laten zien door de kaart van Nederland enigszins te draaien en vervolgens het nieuwe midden van Nederland uit te knippen. Hierdoor is het opvallende beeld ontstaan dat de Randstad, de Brabantse Stedenrij, Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Zwolle tezamen een duidelijk samenhangend stedelijk systeem vormen, waar verreweg de meeste mensen van Nederland wonen, werken

en studeren. Utrecht is onveranderd het middelpunt in dit stedelijk netwerk. Maar Amersfoort ligt daar dicht tegenaan. Daarbij is Amersfoort nadrukkelijk de schakel tussen de meer landelijke regio's in het noorden en oosten van Nederland en de Randstad; vanuit het noorden en oosten gezien begint de Randstad bij Knooppunt Hoevelaken of Station Amersfoort.

De strategische ligging is deels terug te leiden naar de landschappelijke structuren, maar is vooral te danken aan de aanleg van

de spoorwegen en snelwegen. Voor beide netwerken is Amersfoort een knooppunt geworden van waaruit alle windrichtingen goed bereikbaar zijn via een directe verbinding.

En tenslotte is de strategische ligging volledig afhankelijk van de stedelijke ontwikkeling op in aangrenzende regio's. Het succes van Amersfoort is direct gerelateerd aan het succes van de Amsterdamse en Utrechtse regio. Als die er niet waren geweest dan was het in Amersfoort waarschijnlijk ook niet zo hard gegaan. De stad profileert zich al heel lang als de slimme keus; relatief lage woonkosten en een veel gezonder leefklimaat. De Reclame Commissie van de Gemeente Amersfoort maakte er in 1914 al reclame voor. Geen wonder dus dat nog steeds veel mensen de strategische keuze maken om in deze regio te komen wonen. Zeker voor tweeverdieners is de regio Amersfoort de ideale plek om te wonen, met zowel de arbeidsmarkt van Amsterdam als Utrecht binnen handbereik; een uitvalsbasis voor de carrière. En omgekeerd is het voor veel bedrijven is Amersfoort een aantrekkelijke stad omdat het goed bereikbaar is voor werknemers uit alle windrichtingen en omdat een groot deel van de bevolking hoogopgeleid is

Maar de nabijheid van de Amsterdam en Utrecht heeft meer voordelen. De meeste toplocaties van Nederland zijn binnen een uur bereikbaar. De beste universiteiten van Nederland, een van de grootste luchthavens van Europa, de wereldtop aan musea, prachtige historische binnensteden, goede restaurants en populaire attractieparken

Prentbriefkaart van de Gemeentelijke Reclame-Commissie Amersfoort, 1914.

en recreatiegebieden zijn snel bereikbaar met de auto of de trein. Dit is erg belangrijk want Amersfoort heeft veel te bieden, maar zeker niet alles. Dit is ook tegelijkertijd het belangrijkste nadeel van de nabijheid van zoveel hoogwaardige voorzieningen. De stad zelf heeft, gemeten naar het aantal inwoners, relatief weinig hogere onderwijsinstellingen, horeca, bioscopen en culturele instellingen zoals musea, theaters en concertzalen.

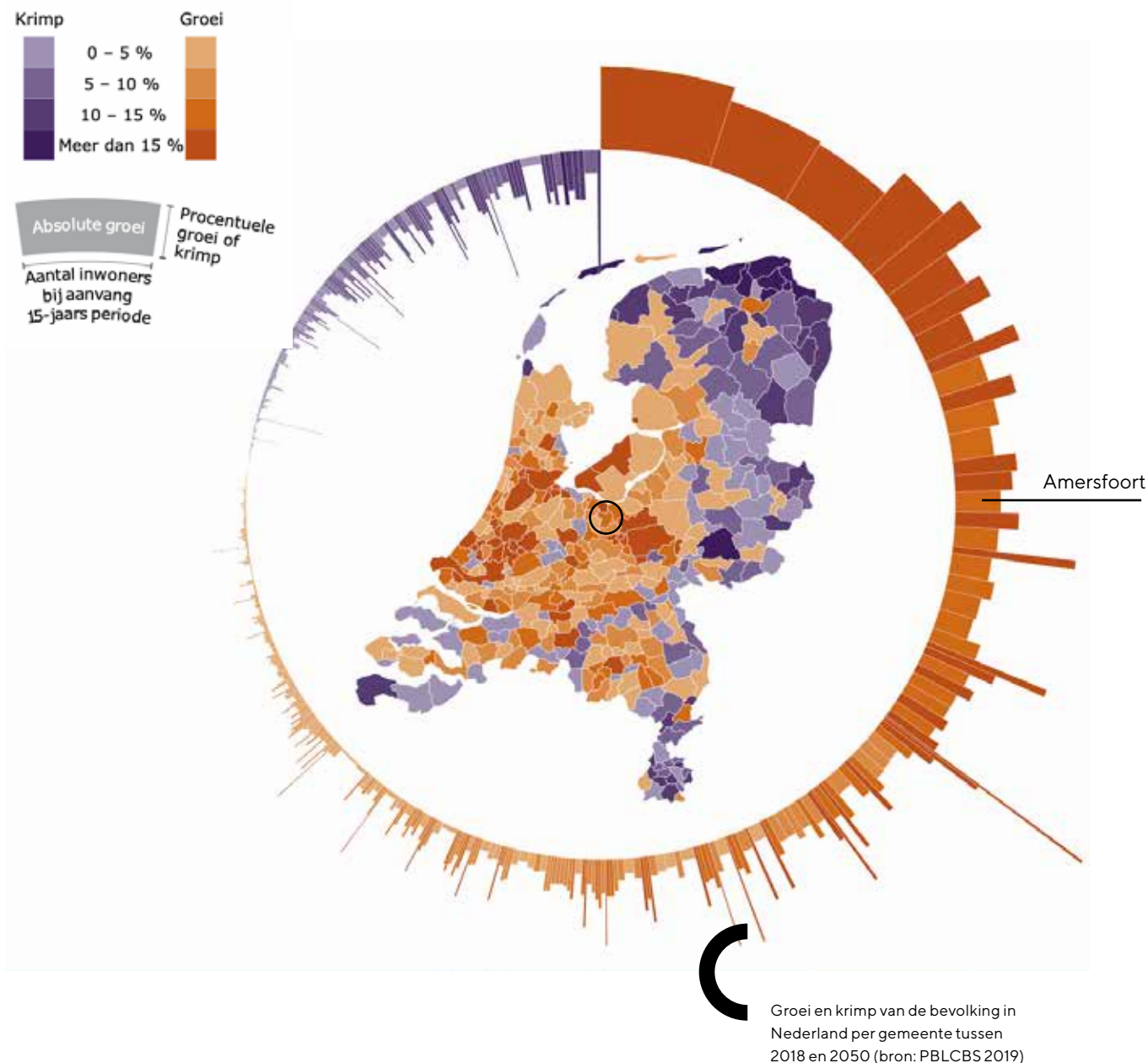
4. Verandering op komst

Als het in Amsterdam en Utrecht regent druppelt het in Amersfoort. De grote groeiopgaven waar de twee snelst groeiende steden van Nederland op dit moment mee kampen zijn ook steeds duidelijker voelbaar in Amersfoort en de omliggende regio. De bevolking groeit, velen zijn op zoek naar een passende woning. Ook het bedrijfsleven is weer hard op zoek naar goed gelegen vestigingslocaties met een passende balans tussen bereikbaarheid, betaalbaarheid en

arbeidspotentieel. En door de regionale en bovenregionale groei neemt de recreatieve druk op het landschap snel toe. Ook in de stad wordt de druk op de openbare ruimte groter door de verdichting van woningen.

Tegelijkertijd spelen er een aantal grote maatschappelijke opgaven. De stad moet zich opmaken voor een flinke klimaatver-

Foto: op het centrale plein van de Nieuwe Stad mogen alleen elektrische auto's parkeren (en opladen).

andering met meer droge periodes en periodes met veel meer regenval. Daarnaast zal de hele energiehuishouding van Nederland, en dus ook Amersfoort, moeten veranderen. Overal wordt hard gewerkt aan systemen om duurzame energie op te wekken, op te slaan en te distribueren. En dan is er nog de noodzaak om te transformeren naar een circulaire economie, aangezien de ruwe grondstoffen heel snel op raken over de hele wereld. Dit heeft allemaal veel gevolgen voor de wijze waarop wij ons leven organiseren en de ruimte

hebben ingericht. Denk aan de overstap naar elektrisch rijden, zowel voor auto's, openbaar vervoer en zelfs fietsen, waar op dit moment een hele nieuwe laadinfrastructuur voor gerealiseerd moet worden. Op basis van de (inter)nationale trends en specifieke regionale en Amersfoortse vraagstukken komen wij tot de navolgende vier belangrijkste veranderingen waar we rekening mee moeten houden:

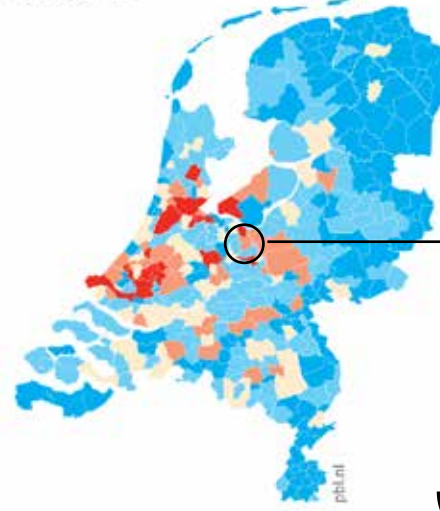
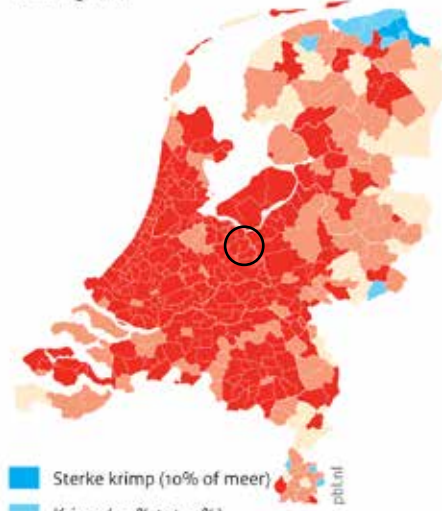
4.1 Groei en de stad in opkomst

Vergrijzing is een van de belangrijkste

Bevolkingsontwikkeling per gemeente, 67% prognose-interval, 2018 – 2050

Bovengrens

Ondergrens

Amersfoort

Amersfoort groeit tot 2050 altijd, zowel in het hoge scenario wordt een groei van meer dan 10% verwacht. In het lage scenario 2,5% tot 10%.

Bron: PBL/CBS regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2019

demografische ontwikkelingen in Nederland. Nu is één op de zes Nederlanders ouder dan 65 jaar; in 2050 geldt dat voor één op de vier. Hierdoor neemt de vraag naar (zorg)voorzieningen toe. Als de bevolking van Nederland nog toeneemt, komt dat vooral doordat er meer migranten binnenkomen. Het migratiesaldo is echter een zeer onzekere factor. In hogere groeiscenario's van verschillende onderzoeken zal de bevolking tot 2050 met ruim 2 miljoen mensen groeien. In lagere groeiscenario's zal de bevolking na 2030 krimpen. De verschillen worden echter steeds groter in Nederland. Ongeacht het hoge of lage scenario zijn er regio's waar krimp onvermijdelijk zal zijn. En er zijn steden en regio's die altijd zullen groeien. Amersfoort behoort volgens de meest recente prognoses tot de laatste categorie. De verwach-

ting is dat de trek naar de stad doorzet. De groei wordt versterkt omdat de bevolking in de steden relatief jong is en kinderen krijgt. De nationale migratie van jongeren speelt daarbij een belangrijke rol. Jongeren verhuizen voor hun studie naar de grotere steden en verhuizen voor de meeste kansen op een goede baan naar de Randstad. De eerstvolgende stad in de woon carrière is vaak een woning in de nabijheid van deze steden. Voor deze groep biedt Amersfoort een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Voor de omgevingsvisie zijn de navolgende aandachtspunten van belang:

- De demografische groei versterkt het draagvlak voor voorzieningen, vergroot de druk op de woningmarkt en vergroot het dilemma van de verdeling van schaarse en betaalbare ruimte in de re-

De ontwikkeling van de Wagenwerkplaats is op gang gekomen, direct gelegen achter het station.

gio. En vergroot explosief de vraag naar nieuwe grondstoffen.

- De groeiende groep senioren creëert nieuwe werkgelegenheid in cultuur, recreatie, dienstverlening en zorg. Door de groeiende groep kinderen en jongeren stijgt de behoefte aan onderwijs en ruimte voor sport en spel.
- De vraag naar woningruimte groeit door de groeiende groep starters en senioren. Ook neemt de vraag naar zelfstandige huisvesting voor kwetsbare doelgroepen toe. Starters en senioren zijn vaker eenpersoonshuishoudens die eerder geneigd zijn om te huren in plaats van te kopen. Betaalbaarheid speelt vaak een belangrijke rol en de woonwensen zijn diverser. Denk aan het delen van faciliteiten en/of woonruimte, de integratie van zorg en/of domotica, en de behoefte aan

meer flexibiliteit en kwaliteit in plaats van kwantiteit.

- De Amersfoortse wijken verschillen sterk in leeftijdsopbouw en bevolkingsontwikkeling. Dit betekent dat vergrijzing, vergroening of ontgroening niet in alle wijken in dezelfde mate speelt. Deze verschillen per wijk zijn voor het gemeentelijk beleid en de behoefte aan voorzieningen net zo belangrijk als de bevolkingsontwikkeling op stedelijk niveau.
- In wijken met veel sociale huurwoningen wonen relatief veel kwetsbare groepen zoals mensen met een licht verstandelijke beperking, mensen zonder baan, statushouders of mensen met psychiatrische problemen. Aandacht voor het welzijn, de zelfredzaamheid en het versterken van de sociale samenhang in

deze wijken en buurten is nodig om een verslechtering van de leefomgeving in de stad te voorkomen.

- Gemengde stedelijke milieus zijn voor steeds meer mensen en bedrijven in trek. Monofunctionele kantorenlocaties hebben het moeilijk, terwijl gemengde stedelijke milieus erg gewilde plekken zijn. Levendigheid en identiteit lijken steeds belangrijker te worden als vestigingsvoorwaarde.
- Door de druk op het stedelijk gebied is er steeds minder ruimte voor extensieve bedrijven zoals grote industriële complexen en logistieke bedrijven.
- Behoud en versterking van ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid in de wijk en op binnenstedelijke bedrijventerreinen is niet alleen van economisch maar ook maatschappelijk belang. Zowel vanwege de werkgelegenheid als de bijdrage die deze bedrijven leveren aan het functioneren van de stad.
- Er blijft behoefte aan reguliere bedrijventerreinen voor bedrijven die vanuit milieuoogpunt niet gemengd kunnen worden met wonen. Ruimte is nodig om de groei van bedrijven mogelijk te maken en om ruimte te kunnen bieden aan uit te plaatsen bedrijven (bijvoorbeeld van te transformeren bedrijventerreinen). Hierbij komt dat ontwikkelingen zoals een circulaire economie, duurzaamheid en energietransitie ook om meer ruimtegebruik vragen.

4.2. Toenemende mobiliteit

Nederlanders leggen steeds meer kilometers af. In de auto, maar ook met het openbaar vervoer en op de fiets. Het autobezit

Door de groei van het OV en het aantal fietsers staat het stationsplein tegenwoordig grotendeels vol met fietsen.

onder de ouderen neemt toe, bij jongeren is sprake van (lichte) daling. De verwachting is dat mensen in de toekomst minder waarde hechten aan autobezit, het gaat vooral om het hebben van flexibele toegang tot vervoer. Ook het vrachtvervoer groeit, met name het internationale transport profiteert van de groei van de (wereld)handel. Bovendien zal onder invloed van wereldwijde groei van bevolking en economie de vraag naar luchtvaart snel toenemen. Dit betekent dat het belang van Schiphol als internationaal knooppunt steeds groter wordt en ook uitstraling zal hebben naar de regio Amersfoort. Ook de fiets wordt steeds belangrijker als transportmiddel, enerzijds door de technische ontwikkeling van de elektrische fiets, anderzijds door de toenemende ruimtedruk in de binnensteden waardoor het autopar-

keren steeds duurder wordt.

Voor de omgevingsvisie zijn de navolgende aandachtspunten van belang:

- De groei van het aantal auto's in de stad is aan zijn grenzen gekomen. In steeds meer steden neemt de plek voor auto's inmiddels af, omdat er meer behoefte is aan aantrekkelijke openbare ruimte en groen. Verkeersruimte wordt verblijfsruimte.
- Door het online winkelen is er explosieve groei van directe levering van goederen bij mensen thuis. Dit betekent dat de detailhandel genoodzaakt is om nieuwe stedelijke distributienetwerken op te zetten met nieuwe logistieke knooppunten. De ontwikkeling van de internetsupermarkt Picnic, die in Amersfoort is begonnen, is daarvan een mooi voorbeeld.
- Er is een groeiende ruimtebehoefte om de internationale goederenstromen via de A1 op te vangen, zowel op de rijksweg als op de aangrenzende logistieke centra.
- Het spoorwegennet biedt kansen om de groei op te vangen, maar dan moet er wel ruimte zijn om frequentie en/of capaciteit te verhogen, zowel binnen de regio als erbuiten.
- Meer fietsers en nieuwe soorten fietsen (elektrisch, pedelecs, bakfietsen) leiden tot nieuwe ruimteclaims voor fietspaden en -stallingen, zowel in de openbare ruimte als in woningen en gebouwen.

4.3. Verandering in de landbouw

De landbouw blijft de grootste grondgebruiker in Nederland, ook in de Amersfoortse regio. Door Europese en nationale

Zon en wind in het buitengebied.
(bron: Feddes Olthof)

milieuregels zal de milieudruk van de landbouw dalen. Denk aan minder emissies van ammoniak, lachgas, fijnstof en stikstofoxide. In hogere scenario's (met meer welvaart) zal de consument vaker bereid zijn te betalen voor andere productiewijzen, hetgeen leidt tot een iets extensievere landbouw. Dit kan lokaal positief uitwerken voor de natuurwaarde en de waterkwaliteit. Het agrarisch gebied in de gemeente Amersfoort is beperkt, maar de verandering zal wel veel invloed hebben op de landbouw in de omliggende regio, met directe gevolgen voor bijvoorbeeld ecologische en recreatieve netwerken.

Voor de omgevingsvisie zijn de navolgende aandachtspunten van belang:

- Voortgaande schaalvergroting van de

Het Valleikanaal

landbouw door de mondiale economie waardoor ook steeds meer agrarisch vastgoed leeg komt te staan.

- Tegelijkertijd schaalverkleining van landbouw door oriëntatie op regionale markten (korte voedselketens). Meer bewustzijn van en trots op het gebied waar je woont waardoor de behoefte aan versterking van het regionaal profiel en de vraag naar streekproducten groeit. Denk aan de herintroductie van de Soesterknol die sinds 2004 weer geteeld worden op de Soester Eng.

- Kansen voor meer gemengde agrarische bedrijven die ook een rol spelen voor de recreatiebehoefte van de bewoners van de stad.

4.4. Klimaat en energie

Nederland (en Europa) staan aan de vooravond van een trendbreuk in het energiegebruik en de daarbij behorende energieproductie. Die trendbreuk is het gevolg van bindende Europese afspraken om de emissieruimte voor broeikasgassen in 2030 met 40 procent te verlagen ten op-

zichte van 1990. Amersfoort streeft ernaar om in 2030 CO₂-neutraal te zijn. Het aandeel hernieuwbare energie neemt snel toe. Toch zal de energievoorziening nog lang sterk blijven leunen op fossiele energie.

Specifieke aandachtspunten voor de omgevingsvisie:

- Steeds meer collectieven melden zich met een ruimteclaim in de stad of de regio voor het benutten van hernieuwbare energiebronnen zoals zon, wind en bodemenergie.
- Zonnepanelen en windturbines hebben grote invloed op het ruimtelijk beeld van gebouwen, de stad en de regio.
- Energiebesparing is een grote opgave die directe gevolgen heeft voor de gebouwde omgeving, productieprocessen en transport en is net zo'n belangrijke opgave als energieopwekking uit hernieuwbare bronnen.
- Het verwerken van circulaire productiestromen, waterberging en energietransitie vraagt ook om ruimte op bedrijventerreinen voor opslag, verwerking en distributie van goederen, water en energie.
- De energietransitie legt ook een claim op de (schaarse) ondergrondse ruimte. De vraag naar warmtenetten, verzwaarde elektriciteitsnetten en WKO-systemen neemt toe. Om alle gewenste functies een plek te geven, moet er nagedacht worden over hoe alle functies een plek kunnen krijgen.
- Circulaire economie biedt kansen om zorgvuldiger met grondstoffen en energie om te gaan en een basis te leggen voor nieuwe verdienmodellen.

5. Gezond, groen & slim groeien

Het brede vooronderzoek heeft geleid tot een eerste richting voor de visie. De kracht van Amersfoort is het stedelijk karakter in een groene setting, goed verbonden met de economische kerngebieden van Nederland. Door deze kwaliteiten heeft de stad van nature een grote aantrekkingskracht op mensen en bedrijven, zowel in het verleden als in de toekomst. Amersfoort blijft dus een stad die groeit. De vraag is hoe deze groei plaats kan vinden met behoud van de kwaliteiten

van de stad en waar mogelijk verbetering. We kiezen daarom als hoofdrichting voor de Omgevingsvisie gezond, groen en slim groeien. Op weg naar een duurzame toekomst voor iedereen.

We willen investeren in een veilige omgeving die iedereen uitnodigt tot een gezonde levensstijl die aanzet tot beweging en participatie, die levendigheid kent en waar

Foto: speelplek en woningbouw in een vernieuwd deel van de buurt Randenbroek-Zuid.

ontmoeting vanzelfsprekend is. Amersfoort wil investeren in het landschappelijke groen en klimaatbestendigheid, maar ook investeren in een duurzame woon- en werkomgeving en duurzame mobiliteit. En we willen ervoor zorgen dat er voor iedereen kansen zijn op een opleiding, die bij voorkeur ook aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt. En tegelijkertijd moeten we minstens zo slim zijn met het gebruik van onze schaarse ruimte, willen we de grote veranderingen een goede plek kunnen geven.

De keuze voor gezond, groen en slim groeien is niet uniek. Een groot aantal gemeenten op en langs de Utrechtse Heuvelrug kiezen voor dezelfde thema's. Dat komt omdat ze allemaal profiteren van de ligging aan of op de Utrechtse Heuvelrug, de goede bereikbaarheid en de strategische ligging in de noordvleugel van de Randstad. Zowel de Economic Board Utrecht als de gemeenten in de regio Utrecht (de U16) zetten in op een gezonde leefomgeving in een stedelijke regio. En ook in de concept ontwerp Provinciale Omgevingsvisie van de Provincie Utrecht speelt de gezonde, groene leefomgeving een prominente rol. Allemaal zijn ze op zoek naar een mooie balans tussen hoogwaardige stedelijke milieus, goede voorzieningen, aantrekkelijke woonmilieus, culturele rijkdom, landschappelijke ligging en een vitale en duurzame economische structuur.

Voor Amersfoort is het vooral de vraag hoe de stad ruimte kan bieden voor groei én nog verder kan ontwikkelen als een aantrekkelijke stad met alle ruimte voor een

Een stad die iedereen uitnodigt tot een gezonde levensstijl.

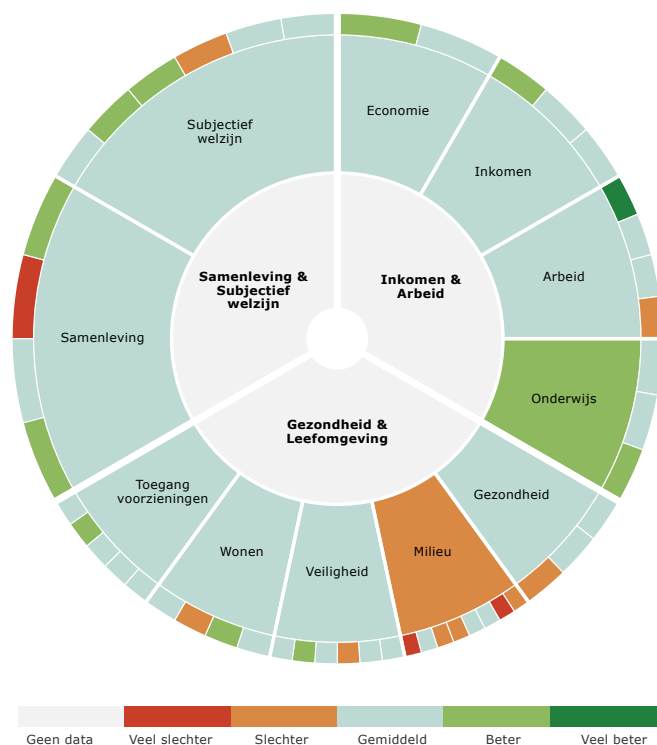
OMGEVINGSVISIE **Bouwstenennotitie**

gezond stedelijk leven. Tijdens de verschillende gesprekken met de stad werd het meest gesproken over een gezonde, groene, duurzame en vitale stad. Met daarbij de vraag of de stad kan doorgroeien naar een duurzame toekomst waar de leefkwaliteit verbetert terwijl deze tegelijkertijd toegankelijk blijft voor jong en oud en alle inkomensgroepen. Niet voor niets stelt het Coalitieakkoord 2018-2022 dat "Inclusiviteit, verduurzaming en de groei van de stad" de grootste opgaven zijn. De keuze voor gezond, groen en slim groeien geeft hier houvast:

5.1 Gezonde groei

- levert voor iedereen de basis om een gezond leven te kunnen leiden; een woning, een veilige en gezonde leefomge-

Gemeente Amersfoort in vergelijking met Nederland

Brede Welvaart in de Gemeente Amersfoort in vergelijking met Nederland. Bron: Kwaliteit van Leven PBL, 2019

- ving, bescherming tegen gezondheids- en veiligheidsrisico's, passend onderwijs en passend werk
- maakt het mogelijk dat iedereen zich kan aanpassen en eigen regie kan voeren op het leven, ongeacht de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen daarvan
- zorgt ervoor dat iedereen meetelt en zoveel mogelijk meedoet
- biedt een leefomgeving voor rust en ontspanning die uitnodigt tot ontmoeten, sporten en bewegen
- versterkt de economische clusters waar gezondheid en zorgverlening een steeds belangrijkere rol spelen
- legt goede verbindingen tussen de stad en de voedselproductie in het buitengebied.

5.2 Groene groei

- behoud en ontwikkelt de biodiversiteit en zet in op een toename van voor Amersfoort kenmerkende planten- en diersoorten.
- is duurzame herontwikkeling van het stedelijk gebied met oog voor de waarde die groen toevoegt aan de (be)leefbaarheid en klimaatbestendigheid van de stad
- versnelt de transitie naar een duurzaam mobiliteitssysteem zonder uitstoot
- versterkt de beleefbaarheid van landschappen en de kwaliteit van de groene leefomgeving
- benut historische landschappelijke elementen en structuren als waardevolle dragers

5.3 Slimme groei

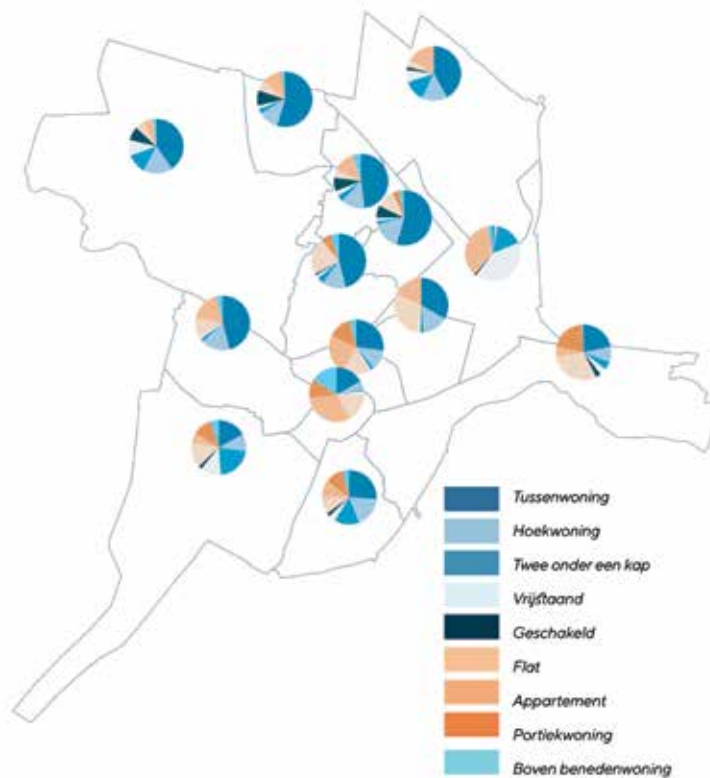
- leidt tot zuinig gebruik van de beschikbare schaarse ruimte, zowel boven- als ondergronds
- door gebruik te maken van de sociale netwerken en de kennis in de wijken om gebiedsgericht te kunnen ontwikkelen
- combineert het ordenen van de ondergrond met maatschappelijke opgaven voor klimaatadaptatie, energietransitie, duurzame mobiliteit en ondergrondse afvalvoorzieningen
- zet in op 'Mobility as a Service': efficiëntere inzet van mobiliteitsmiddelen met een lagere parkeerbehoefte.
- zet in op het versterken van de koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- versnelt de infra- en informatiestructuren
- verbindt groen en gezond met de sterk ontwikkelde clusters van zakelijke dienstverlening en ICT
- benut research & development op het gebied van circulaire economie en energietransitie
- versterkt het erfgoed voor profilering van de stedelijke en landschappelijke identiteit
- door samen te zoeken op verschillende schaalniveaus en met verschillende partijen

6. Vraagstukken

Amersfoort groeit en we willen de identiteit en kwaliteit van Amersfoort behouden. Is dit mogelijk als we tegelijkertijd voor iedereen een woning beschikbaar hebben die ook betaalbaar is? Kan groei gepaard gaan met verbetering van de

Foto: industrie langs de Eem

Huidige verdeling woningvoorraad per wijk. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

groene kwaliteiten in en om de stad? Levert groei kansen op om het voorzieningenniveau te versterken? Allemaal vragen die een terugkomen als we de belangrijkste omgevingsthema's nader beschouwen.

6.1 Wonen

Wonen in Amersfoort is wonen op een centraal gelegen plek in het groen én in een stad. Dat is voor veel mensen aantrekkelijk. Er is behoefte aan betaalbare en passende woningen voor alle groepen: jongeren, studenten, starters, ouderen, gezinnen, stellen en alleenstaanden, bij voorkeur in divers samengestelde wijken: van arm tot rijk en van jong tot oud en van kwetsbaar/ minder zelfredzaam tot volledig gezond en zelfstandig. Een groot deel van de huidige woningvoorraad in de stad is gericht op gezinnen. In 2035 zal ongeveer

25% van de Amersfoortse bevolking echter vergrijsd zijn. Tegelijkertijd groeit het aantal jonge starters en ook blijven er nieuwe jonge gezinnen bijkomen die op zoek zijn naar passende woonruimte. Er is daarom een groeiende behoefte aan meer woningen en aan een diverser aanbod, zodat alle doelgroepen een plek kunnen vinden in de stad. Ook binnen de wijken is behoefte aan diversiteit in type woningen, woonmilieu, architectuur en prijsklasse.

Opgave wonen

De druk op de woningmarkt is groot en de verwachtingen zijn dat deze blijft groeien – ook na 2030. Om te voorzien in de woningvraag worden de komende 10 jaar 1.000 woningen per jaar gebouwd, bijvoorbeeld in Langs Eem en Spoor, De Hoef West, Vathorst en op verschillende andere

plekken verspreid in de stad. In Vathorst worden met name eengezinswoningen gebouwd, terwijl in de plannen en ontwikkelkaders voor andere gebieden vooral appartementen staan. Er wordt ingezet op wijkgericht bouwen, sociale huur en middenhuur, doorstroming om woningen vrij te maken voor starters en gezinnen en het bouwen van eengezinswoningen. Onderdeel van de opgave is om alle nieuwe woningen duurzaam te bouwen. Een goede verdeling van goedkope sociale huurwoningen over wijken is belangrijk om te voorkomen dat er bovenmatig veel mensen met één of andere vorm van kwetsbaarheid in een buurt bij elkaar wonen.

Vraagstukken wonen

Hoe kunnen we een stad zijn voor iedereen waarin de mensen die er al wonen hun woongenot behouden en waarin we voldoende, betaalbare en passende woningen bouwen voor mensen die een woning zoeken?

Hoe zorgen we ervoor dat woningen en gebouwen en de omgeving dusdanig flexibel ontworpen worden dat ze afhankelijk van toekomstige wensen aangepast kunnen worden?

Hoe kunnen we wijkgericht voorzien in woonconcepten die aansluiten bij de woonwensen van ouderen zodat er eengezinswoningen beschikbaar komen voor starters en gezinnen?

Hoe zorgen we voor gespreide huisvesting van kwetsbare groepen, rekening houdend met voorzieningen, leefbaarheid en draag-

Groeiende behoefte aan meer woningen en een diverser aanbod.

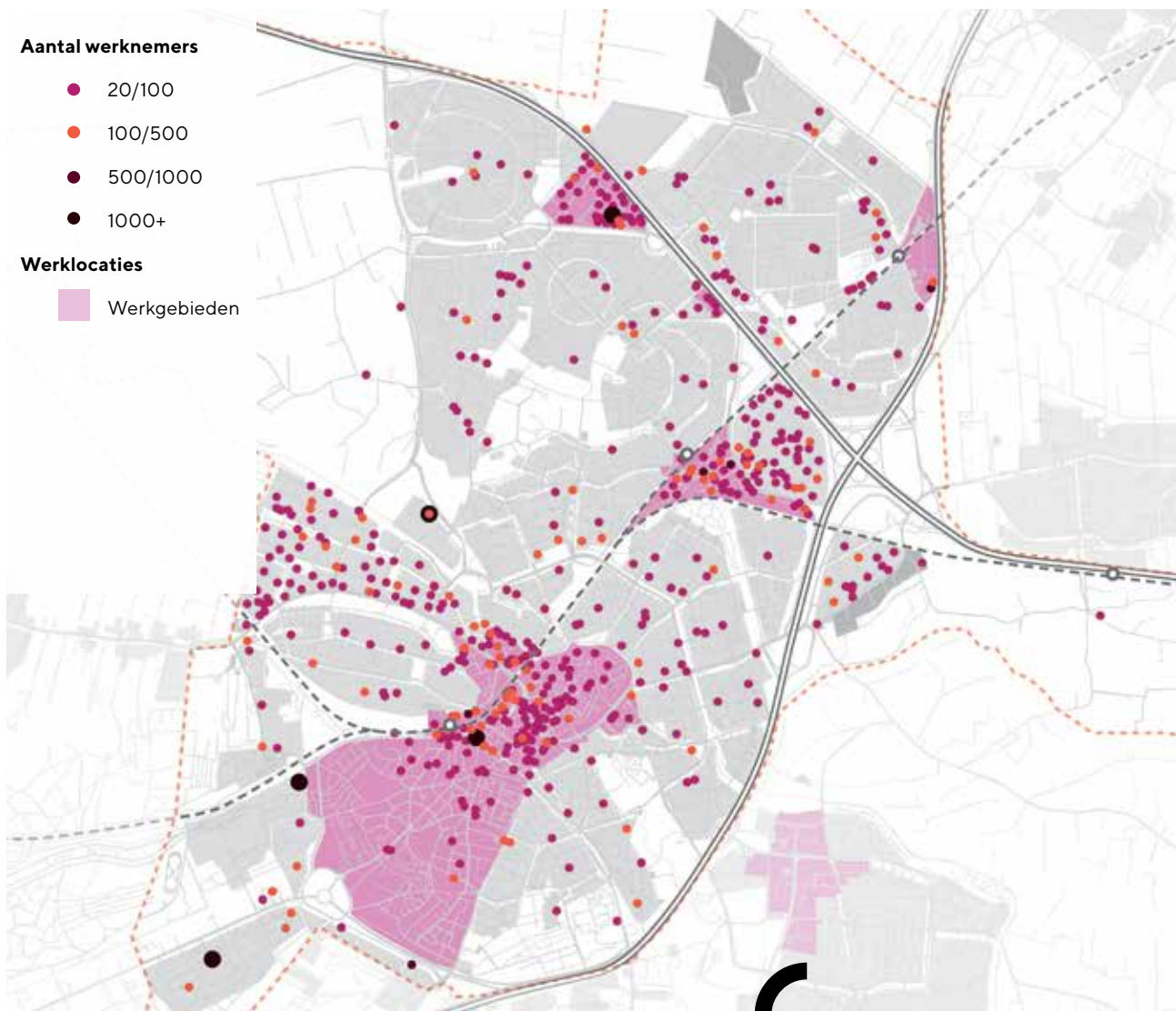

kracht van een wijk?

Langs het spoor en bij knooppunten vindt intensivering van woningbouw plaats. Hoe kan extra woningbouw in deze gebieden gecombineerd worden met een gezonde leefomgeving (o.a. op het gebied van geluid, geur en externe veiligheid en rekening houdend met de WHO normen)?

6.2 Werken

Amersfoort wil een inclusieve en vitale stad zijn waar je goed kunt wonen en goed kunt werken, een stad in balans. Amersfoort heeft veel bedrijven in de kenniseconomie. Dit vraagt om ruimte waar innovatie en vernieuwing kan plaatsvinden. Tegelijkertijd is er behoefte aan meer ruimte voor grotere bedrijven in de maakindustrie, handel, en

Spreiding van arbeidsplaatsen en werklocaties in Amersfoort. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

onder voorwaarden voor vervoer en opslag. Bovendien is er behoefte aan ruimte voor verschillende soorten bedrijven; grote bedrijven, ZZP-ers, lokale ondernemers en de creatieve sector. Want een vitale stad is gebaat bij innovatie, diversiteit, vernieuwing en levendigheid.

Opgave werken

Het aanbod van werkgelegenheid moet gelijk opgaan met de groei van de stad. Door de bevolkingsgroei neemt de werkgelegenheid in sectoren als de zorg en

detailhandel toe. Dit geldt niet direct voor andere praktische beroepen en andere sectoren zoals de ICT en de creatieve sector, waar meer bedrijvigheid nodig is. We willen de inwoners van Amersfoort zoveel mogelijk in Amersfoort en de regio laten werken om de pendel in woon-werkverkeer te verminderen. Amersfoort investeert daarom in nieuwe, gemengde interactiemilieus, waar ambacht, creativiteit en innovatie kunnen bloeien. Daarnaast is flexibiliteit in kantorenprogrammering nodig om op de markt te kunnen inspelen, zodat leeg-

stand voorkomen wordt en de ruimte past bij de vraag die er op dat moment is.

Het gedeeltelijk opknappen en transformeren van bedrijventerreinen dichtbij de binnenstad biedt kansen voor vergroening en het verbeteren van de verbinding tussen woonwijken onderling en met het buitengebied. Menging met wonen en voorzieningen biedt kansen om voor nieuwe, kleinschaliger vormen van maakindustrie en flexibele werkconcepten gecombineerd met mogelijkheden voor ontmoeting.

Een deel van de bedrijvigheid kan gemengd worden met andere functies, maar voor veel nieuwe circulaire bedrijven en grootschaligere bedrijven in de maakindustrie, handel, logistiek en zakelijke dienstverlening blijft ruimte op bedrijventerreinen nodig. In de buurt van de OV-stations is ruimte voor nieuwe kantoren. Er wordt gestreefd naar goed ontsloten (langs verbindingswegen), toekomstbestendige en duurzame (CO₂-neutraal en circulair) werklocaties. Ook moet er gezocht worden naar samenwerking met het onderwijs, o.a. MBO.

Vraagstukken werken

Hoe kan de groei van de werkgelegenheid hand in hand gaan met groei van de bevolking?

Hoe zorgen we in de verdichtende stad voor voldoende passend werk voor de praktisch opgeleiden, met bijzondere aandacht voor de jonge, snelgroeiende beroepsbevolking van Amersfoort?

Aanbod werk moet gelijk opgaan met groei van de stad

OMGEVINGSVISIE **Vraagstukken**

Hoe kunnen we de positie van Amersfoort als hoogwaardig knooppunt voor bedrijven binnen de regio en de Randstad versterken?

Hoe zorgen we ervoor dat er voldoende ruimte blijft voor het midden- en kleinbedrijf (stadsverzorgende bedrijven) in de stad?

Willen we ruimte bieden voor grootschalige bedrijven, op een plek waar dit geen overlast veroorzaakt en die goed en betaalbaar te bereiken is?

Onder welke voorwaarden kunnen we grootschalige bedrijven die niet op de huidige locaties kunnen blijven in Amersfoort opvangen? Welke rol kan de regio spelen bij het opvangen van deze bedrijven?

6.3 Samenleven: welzijn, vrije tijd en onderwijs

Amersfoort is een stad met een rijke historie – van binnenstad tot buitengebied – wat het een aantrekkelijke stad maakt. Het is een levendige stad waar men wil ontmoeten, ontdekken, ontspannen, bewegen, leren en vieren. Voor alle voorzieningen (klein of groot) geldt dat ze op de juiste plek gevestigd moeten zijn, evenals toegankelijk, bereikbaar en aansluitend bij de gebruikers. In de directe leefomgeving willen we dat jong en oud voldoende voorzieningen hebben die het dagelijks leven ondersteunen of verrijken, zoals groen, speelruimte, vrijetijds- en maatschappelijke voorzieningen, winkels, etc. Daarnaast is een breed aanbod van onderwijs, (voorschoolse) opvang, zorg, sport en cultuur(historie) belangrijke voorwaarden voor een levendige en aantrekkelijke stad. Immers, de juiste voorzieningen op de juiste plek kunnen een positieve invloed op de leefbaarheid, zelfredzaamheid, gezondheid en woongenot hebben.

Opgave Samenleven

In verschillende wijken wordt op dit moment nog een tekort aan speelruimte en groen ervaren, evenals bereikbare voorzieningen voor ouderen en meer plekken voor ontmoeting. Er wordt daarom gestreefd naar de aanwezigheid van zorg/welzijnsvoorzieningen op wijkniveau (ook voor de binnenstad), bij voorkeur bij elkaar. Daarnaast is het van belang dat het voorzieningenniveau in de wijken op peil blijft en dat inwoners op aanvaardbare afstand hun (dagelijkse) boodschappen kunnen blijven doen. Grotere voorzieningen als voetbal-

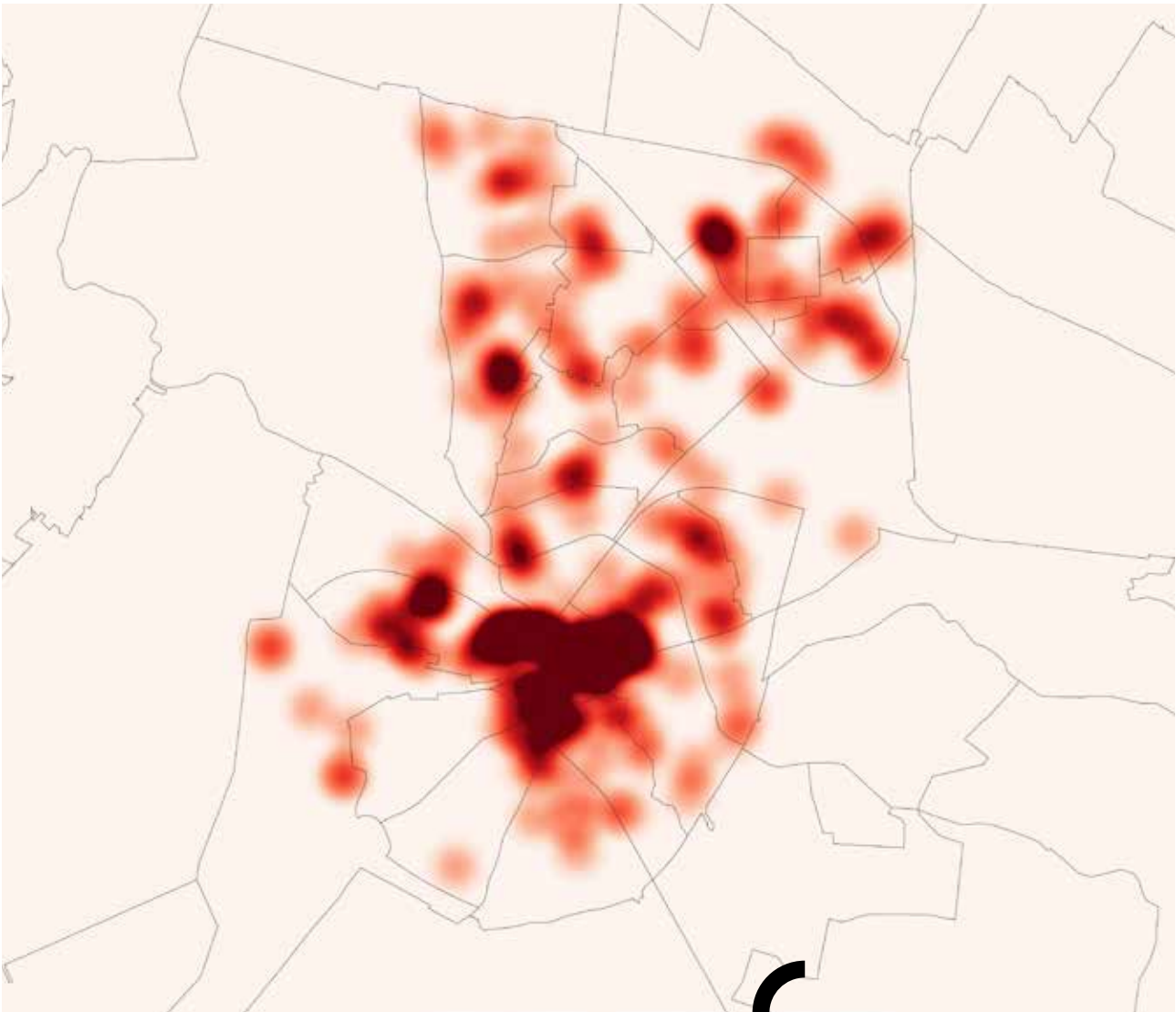
De juiste voorzieningen op de juiste plek.

OMGEVINGSVISIE **Vraagstukken**

velden, bioscoop, theater of zwembad hebben ook een regionale functie en hoeven niet direct in de wijk te staan, zolang ze goed bereikbaar en toegankelijk zijn.

Bij een groeiende stad hoort ook een passende groei van de voorzieningen en het culturele aanbod. Dit vraagt om ruimte. Het is hierbij belangrijk om de juiste balans te houden tussen het aanbod en de behoefte in de regio, de aantallen mensen en goede inrichting, waardoor levendigheid en reuring geen hinder en overlast bezorgen. Ook het koesteren van de rijke historie van de stad is belangrijk. Niet alleen omdat het verleden mede onze identiteit bepaalt, maar ook omdat het kansen biedt voor de toekomst.

Spreiding voorzieningen recreatie en sport in 2019. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

Vraagstukken Samenleven Hoe zorgen we voor aantrekkelijke culturele, sport- en leisure voorzieningen met een stedelijke en (boven)regionale uitstraling en functie en voor voldoende maatschappelijke voorzieningen in de directe leefomgeving/ in de wijk?

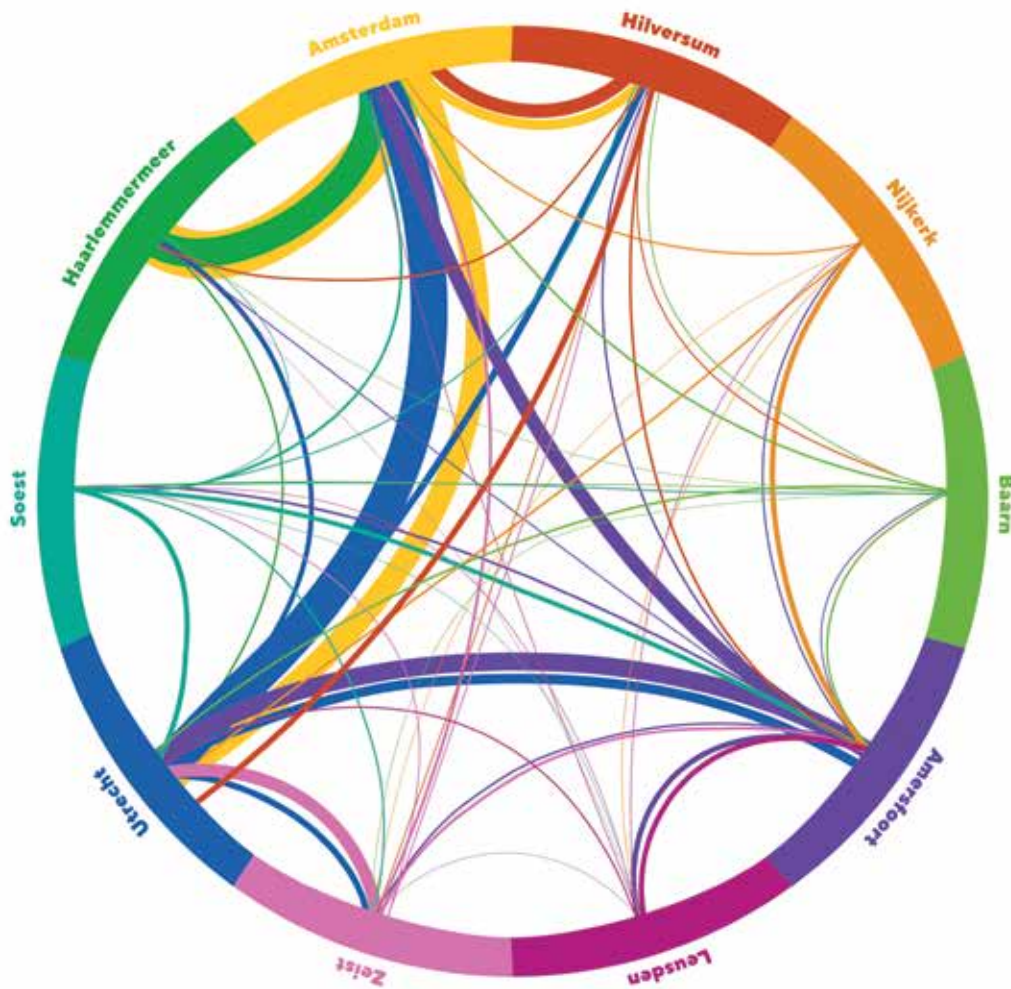
Hoe kunnen we de verschillende voorzieningen zo inrichten dat ze toegankelijk en bereikbaar zijn voor de doelgroepen, uitnodigen tot ontmoeten en zo weinig mogelijk overlast veroorzaken voor de omgeving?

Welke voorzieningen passen in het gebied langs Eem en Spoor die aanvullend zijn op de voorzieningen in de binnenstad en voldoende aantrekkingskracht hebben om Langs Eem en Spoor als 'kamer en suite' van de binnenstad te ontwikkelen.

Waar kunnen we ruimte vinden om broedplaatsen voor cultuur voor talentontwikkeling te creëren?

6.4 Verkeer en vervoer

Amersfoort heeft een ideale centrale

De grootste pendelstromen van en naar Amersfoort in de ochtendspits in verhouding tot de pendel tussen de andere gemeenten. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

ligging, met de Randstad enerzijds en het groene landschap anderzijds. Met de fiets, bus of trein zit je zo in de regio of ver daarbuiten en ook de uitvalswegen zijn gunstig gelegen. We willen goed openbaar vervoer in de stad en streven naar goede HOV-verbindingen in de regio en richting Utrecht en Amsterdam. Amersfoort wil een duurzame en gezonde stad zijn met een goede luchtkwaliteit, zo min mogelijk geluidshinder, met veilige wegen en kruispunten en een goede bereikbaarheid.

Opgave verkeer en vervoer

Amersfoort groeit en dat zorgt voor meer verkeersbewegingen. Maar er is ook een toename van de mobiliteit van de huidige inwoners van de stad. Dit zorgt voor een grotere druk op het verkeerssysteem van de stad waarbij vooral het gebruik van de auto zorgt voor meer uitstoot van luchtvervuiling, meer druk op de doorstroming en de bereikbaarheid en meer druk op de openbare ruimte om te parkeren. De opgave is om ondanks de groei van de stad en een toename van de mobiliteit Amersfoort

leefbaar, verkeersveilig en bereikbaar te houden.

De inzet is een gezonde stad waar iedereen kan komen waar hij/ zij heen wil. Hierbij moet worden gezocht naar andere manieren van autogebruik en nieuwe en innovatieve mobiliteitsoplossingen. Denk daarbij aan systemen zoals deelauto's, parkeren op afstand, Mobility as a Service (MaaS) en maatwerkoplossingen, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften van de inwoners van de stad. Om de luchtkwaliteit verder te verbeteren moet tevens ingezet worden op verduurzaming van het vervoer in de stad, zoals auto's, vrachtwagens en bussen zonder uitstoot.

Een gezonde en duurzame stad betekent ook het stimuleren van het gebruik van fiets en openbaar vervoer. We geven meer ruimte aan de voetganger en de fietser. Dit betekent allereerst inzetten op goed onderhouden en veilige voetpaden die toegankelijk zijn voor iedereen. Daarnaast betekent dit verbetering van de fietspaden. Deze moeten comfortabel, veilig en goed verlicht zijn, met goede bewegwijzering en meer snelfietspaden voor elektrische fietsen. Bovendien betekent dit dat er voldoende fietsenstallingen moeten zijn op korte afstand van de bestemming en voorzieningen die goed met de fiets te bereiken zijn.

Wanneer het gaat over het OV moet er gezocht worden naar toegankelijk, betrouwbaar, betaalbaar en voldoende frequent openbaar vervoer oplossingen. Hierbij moeten busverbindingen meer stadsge-

Gezond en duurzaam betekent het stimuleren van fietsen en OV

richt en regionaal zijn. Er mag geen gebrek aan OV in wijken ontstaan. De treinverbindingen moeten verbeterd worden met directe aanhaking op het nationaal netwerk. We moeten de openbaar vervoer knooppunten versterken door in die omgeving meer ruimte te bieden voor de overstap van vervoermiddelen van fietsers en auto's naar OV.

Vraagstukken verkeer en vervoer

Hoe kan de stad de groei van de mobiliteit opvangen zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid (o.a. luchtkwaliteit, geluidsklimaat en parkeren in de openbare ruimte), de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid?

Verkeer en mobiliteit houdt niet bij de ge-

meentegrenzen op. Hoe zorgen we ervoor dat het verkeerssysteem voor alle modaliteiten (auto/OV/fiets) goed aansluit op het regionale en nationale netwerk.

Kunnen we de groei van de stad opvangen door ruim in te zetten op goede fietsinfrastructuur, met aantrekkelijke fietspaden en comfortabele fietsenstallingen?

Hoe geven we de voetganger voldoende ruimte en regelen we de toegankelijkheid van de openbare ruimte?

Kunnen we het openbaar vervoer meer ruimte geven en zorgen voor snellere verbindingen en frequentere diensten waardoor de bus en de trein een aantrekkelijk alternatief worden voor de auto?

Of zetten we in op schonere auto's en deelmobiliteitsconcepten (bijv. MaaS of On-demand vervoer) om het autogebruik en autobezit tegen te gaan maar waarbij iedereen nog wel de vrije keuze heeft om een passende wijze van vervoer te kiezen? Hoe gaan we duurzame mobiliteit faciliteren met een laadinfrastructuur (elektrisch, groen gas) op strategische locaties?

En hoe gaan we om met transport van goederen, van bouwmaterialen – de voorraad van ondernemingen en winkels – tot pakketjes op een privéadres, in Amersfoort?

Is de groei van de mobiliteit en de nadelige effecten die dat met zich meebrengt alleen op te vangen door alternatieven aan te bieden, het gebruik van de fiets en het OV te

Groen is noodzakelijk voor een leefbare stad.

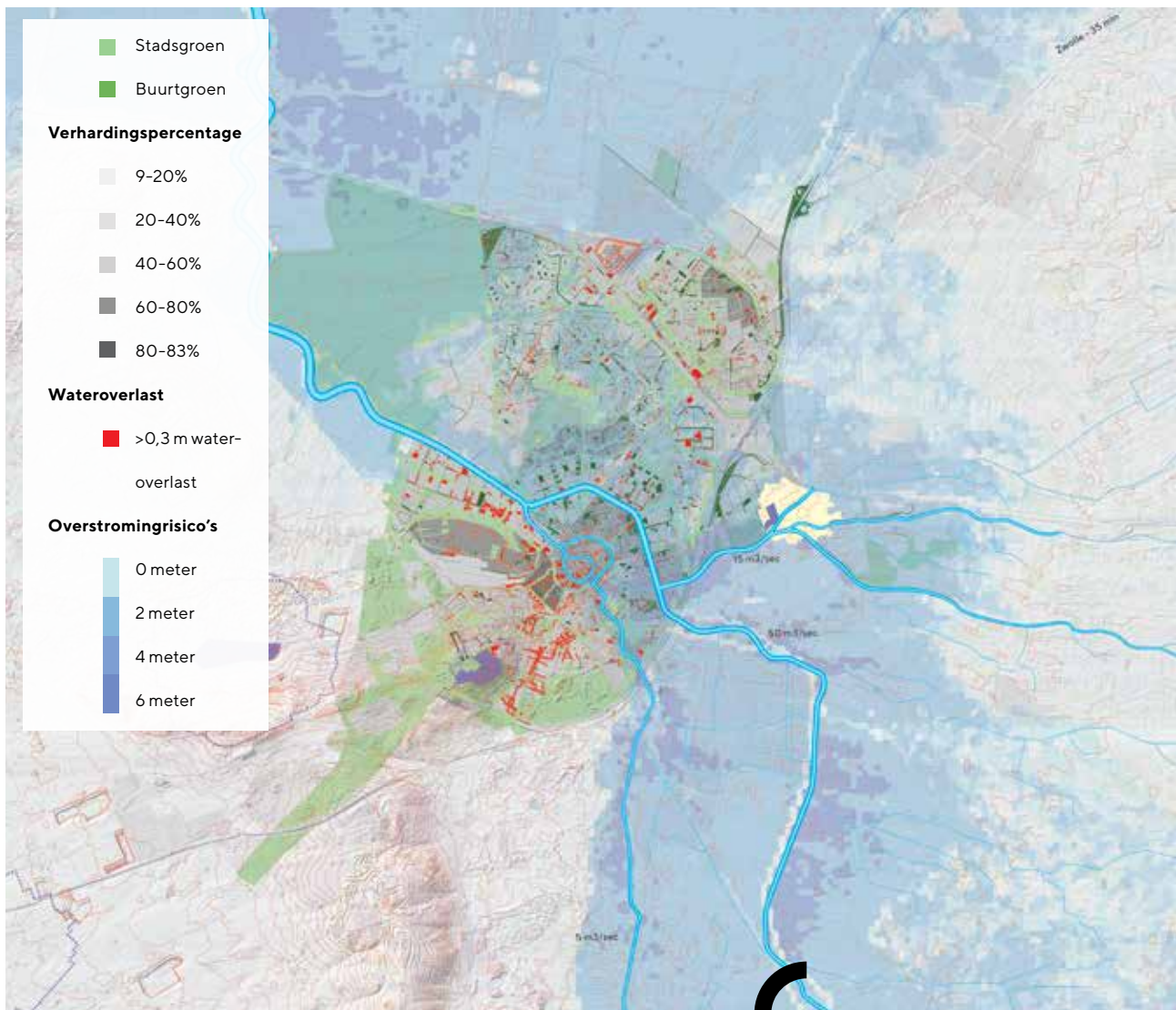
OMGEVINGSVISIE Vraagstukken

stimuleren of wordt ook ingezet op flankerende maatregelen om minder gebruik van de auto of 'vervuilende' vervoersmiddelen af te dwingen?

6.5 Groen en openbare ruimte

Amersfoort wil een groene stad zijn met een openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeten en bewegen. Groen in de openbare ruimte kan veel doen voor een stad: het zorgt voor klimaat-bestendigheid (waterberging, schaduw, verkoeling), luchtzuivering, geluidsopvang, biodiversiteit en fysieke en mentale gezondheid. Er is dan ook veel behoefte aan groen, zowel in de straat, in de wijk als op fietsafstand.

Groen in de straat is fijn om op uit te kijken, draagt bij aan een aangename uitstraling van de woonomgeving en biedt een

Klimaatopgaven in de openbare ruimte. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

gevoel van rust en privacy. Voor iedere Amersfoorter moet er bruikbaar buurtgroen zijn waar je eenvoudig naar toe kunt lopen. Hier moet ruimte zijn voor ontmoeting (bankjes) en hondenuitlaatplekken, veilige speelplekken, dieren (bloemen, vlindertuin, bijenplanten, kleine vogels), het maken van een ommetje, een veldje voor sportbeoefening, hardlooprondje en een rustpunt in de wijk. Overal binnen ca. tien minuten fietsen moet je in stadsgroen kunnen zijn, waar je kunt wandelen, sporten, spelen en ontdekken, mooie uitzichten (mooie instafoto's), natuurbeleving en aan

stadslandbouw en moestuinen. Hier moeten voldoende bankjes zijn, ruimte voor horeca, werken of een openbaar toilet. Het groen moet veilig zijn en gevarieerd. Daarnaast is groen noodzakelijk voor een leefbare stad in een toekomstig klimaat. Groen is erg belangrijk om hittestress in de stad te voorkomen en voor het infiltreren en vasthouden van regenwater. Op warme dagen moeten mensen schaduwplekken en koelere plekken kunnen opzoeken.

Opgave groen en openbare ruimte
Amersfoort heeft veel groen, maar de druk

op de openbare ruimte neemt toe. Er komen meer mensen die het gebruiken, die een woning nodig hebben en die ruimte willen om te werken en te verplaatsen. Behoud van biodiversiteit en voldoende groen per Amersfoorter is een lastige puzzel, als er meer ruimte moet komen voor wonen en werken. Tegelijkertijd biedt deze puzzel kansen, zoals voor het creëren van ruimte voor ontmoeting, het vergroten van de leefbaarheid, woongenot, duurzaamheid en gezondheid.

Vraagstukken groen en openbare ruimte

Kijkend naar de ruimtevraag voor wonen, werken en verkeer binnen de bebouwde kom: hoe zorgen we voor voldoende straat-, wijk- en stadsgroen? En hoe zorgen we ervoor dat groen meegroeit met de groei van de stad zowel kwantitatief als kwalitatief?

Hoe zorgen we voor voldoende en goed bereikbaar straat-, wijk- en stadsgroen op korte afstand van de woningen waarvan bewoners kunnen genieten?

Hoe zorgen we voor (behoud van) voldoende stille plekken?

Hoe kunnen we in de openbare ruimte functies slim combineren, bijvoorbeeld ecologisch groen en groen voor wateropvang, of groen om te bewegen, ontmoeten, spelen en te recreëren?

Hoe kunnen we de openbare ruimte slim inrichten ten behoeve van maatschappelijke opgaven op het gebied van klimaat en energie?

Zet in op het stimuleren van duurzaam gedrag en keuzes.

OMGEVINGSVISIE **Vraagstukken**

Hoe kunnen we de stad verder vergroenen, energiezuinig en klimaatadaptief maken? En kunnen we particuliere eigenaren stimuleren hier aan mee te doen? (bijvoorbeeld met verticale groene gevels en groene daken)

Hoe behouden we in samenwerking met de regio voldoende robuuste groengebieden om onze stad?

Hoe ontwikkelen we een goede groen blauwe structuur in en om de stad?

6.6 Duurzame stad

Amersfoort wil een duurzame stad zijn die met een gerust hart doorgegeven kan worden aan volgende generaties. Er wordt gestreefd naar een stad met goede luchtkwaliteit en een stad die CO₂-neutraal,

Energiemix Amersfoort

Amersfoort 2030 zonder uitweg

Bevallen: 175.000
 Huizen: 76.445
 Energieverbruik gebouwen omgeving: 5,2%

1. Energievraag eindgebruik

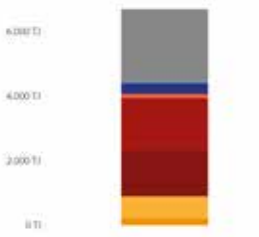
Besparing -35%
 2.947 Tj

2018	2030
Restoer / Aardol / LPG	0
Gas (verge (z.v. industrie)	224
Gas gebouwde omgeving	3.374
Biomassa en brandstof	386
Collectieve warmte	1.32
Individuele warmte	11
Elektriciteit	1.982
Totaal	4.958 Tj

3. Opgave per thema 2030

2. Energiebronnen 2030

Tot 100% opgewekt	2.264
Biomassa	0
Aardgas	0
Gas	29
Mix van aardgas	125
Individuele warmte	129
Houtloze biomassa	0
Overige biomassa	1.794
Restoer en diepe geothermie	1.446
Zonnepanelen	828
Windturbines	207
Totaal	6.702 Tj

Deze factoren zijn gebaseerd op de uitgangspunten van het energieplan 2030.

Energiemix Amersfoort

klimatebestendig, circulair en afvalloos is.

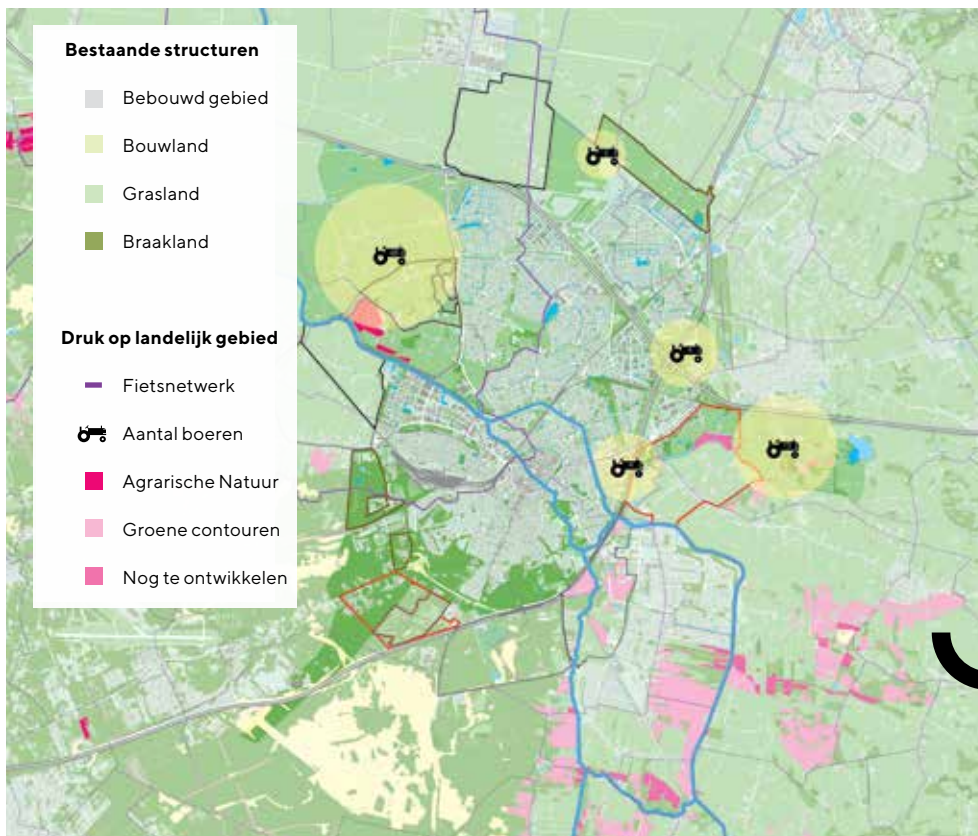
Opgave duurzame stad

Verbetering van de luchtkwaliteit betekent vermindering van uitlaatgassen en het terugbrengen van de CO₂ uitstoot. Innovatie en schone vormen van persoons- en goederenvervoer in Amersfoort moet daarom voorrang krijgen. Dat betekent inzetten op zero-emissie openbaar vervoer, fiets en elektrisch vervoer en de inzet van waterstof voor vervoer en transport. Ook moet er gezocht worden naar alternatieven voor het individuele autobezit: zoals autodelen, en on-demand vervoer.

Om CO₂ reductie te realiseren moet er veel ingezet worden op energie besparen en in de regio duurzaam energie opwekken. Oplossingen kunnen grotendeels in

de bebouwde omgeving, maar ook in het landelijk gebied. Wijken moeten aardgasvrij worden door duurzame warmtebronnen te gebruiken. Om energieneutraal te worden, moet er naast warmte ook meer elektriciteit duurzaam worden opgewekt. Voor het gebruiken van extra elektriciteit in de stad en het verwarmen via een warmtenet is er een uitgebreider netwerk en infrastructuur onder de grond nodig. Ook moeten er nieuwe oplossingen komen om energie op te slaan en is er ruimte in en boven de grond nodig om energie op te wekken en op te slaan. Betaalbaarheid en het voorkomen van energie-armoede zijn hierbij van groot belang.

Om de stad meer klimatebestendig te maken moet er klimatebestendig gebouwd worden en ruimte worden gecreëerd voor

Druk op het landelijk gebied. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

wateropvang om wateroverlast tegen te gaan. Ook moet er voldoende groen zijn voor opname van regenwater, het verminderen van hittestress en voor geluidsdemping. Grondstoffen worden schaars en de hoeveelheid afval neemt enorm toe. Daarom moeten er slimme oplossingen komen voor het verminderen, scheiden en hergebruiken van grondstoffen en het afval. Inwoners en ondernemers in Amersfoort kunnen met hun gedrag en keuzes een grote bijdrage leveren aan het verduurzamen van de stad. Daarom moet ook ingezet worden op het stimuleren van duurzaam gedrag en duurzame keuzes.

Vraagstukken duurzame stad

Hoe maken we de groeiende stad een duurzame stad?

Waar kunnen we ruimte vinden die nodig is voor de maatregelen voor een duurzame stad, waarbij we ook rekening houden met (en gebruik maken van) de natuur, de cultuurhistorie, het landschap en woongedrag en de opbrengst bij voorkeur binnen de stad blijft?

Hoe kunnen we duurzame energie zo combineren met andere functies en ruimtelijk goed inpassen zowel op niveau van straat, wijk of landschap?

Hoe zorgen we dat het nemen van duurzaamheidsmaatregelen aan de buitenkant van woningen samengaat met het behouden of verbeteren van de beeldkwaliteit van een straat, wijk of landschap?

Hoe kunnen we de bodem en ondergrond

op een verantwoorde manier benutten voor het realiseren van onze klimaat- en energieambities?

Hoe kunnen we in een groeiende stad grondstofkringlopen sluiten en materialen die vrijkomen (bijv. bij de sloop van gebouwen) een nieuwe bestemming geven bij het bouwen van nieuwe gebouwen?

6.7 Landelijk gebied

De druk van uit de stad op de omgeving rondom Amersfoort neemt toe. De landbouw verandert. Het aantal boeren in het landelijk gebied neemt fors af, er zijn nog circa 35 volwaardige agrarische bedrijven in het buitengebied van Amersfoort (Hoogland West en Stoutenburg). De afstand tussen het platteland en de stad wordt steeds groter; boeren produceren voornamelijk voor de export en voelen minder als 'onze boeren'. Niet alleen boeren maar ook particulieren en terreinbeherende organisaties als Natuurmonumenten en Het Utrechts Landschap hebben gronden in bezit. Naast de recreatiedruk neemt ook de druk vanuit de woningmarkt toe op het landelijk gebied. Her en der verschijnen nieuwe landgoederen en landhuizen waar boeren zijn gestopt met hun agrarische bedrijf. Ook zijn er diverse aanvragen voor zonnevelden in het agrarisch landschap en windmolens aan de rand van de stad.

Opgave landelijk gebied

Eenzijds hebben we de ambitie om meer verbindingen te krijgen tussen de stad en het landelijk gebied, met paden en routes, streekproducten, recreatie, beleving en bezinning.

Hoe verbinden we mensen in de stad met de mensen in het buitengebied?

OMGEVINGSVISIE **Vraagstukken**

Anderzijds is er de roep om behoud van het agrarisch buitengebied en de natuur. 'De recreant te gast', in plaats van 'boeren in een recreatiegebied'. Door toenemende recreatie uit de groeiende stad komen zowel de boerenbedrijven als de natuur onder druk te staan. De wegen in het buitengebied zijn te smal voor de grote landbouwmachines waardoor er onveilige situaties ontstaan tussen boeren en recreanten die daar fietsen en wandelen. Al met al wordt de ruimte voor de boeren beperkter. En met alle andere ontwikkelingen rondom de agrarische sector maakt dit de toekomst onzekerder en opvolging moeilijker.

Tegelijkertijd liggen er ook kansen voor de agrarische sector en terreinbeherende

organisaties voor een nieuw aanbod. Zo is er is de vraag naar meer stadslandbouw en streekproducten, met korte lijnen naar de Amersfoortse consument. Nieuwe bewoners in het buitengebied ervaren overlast van de agrarische bedrijven en zorgen er mede voor dat de boerenbedrijven niet kunnen uitbreiden. Tegelijkertijd bieden de nieuwe landgoederen weinig ruimte voor openbare recreatie en natuurontwikkeling.

Er is een opgave vanuit de duurzame energietransitie van Amersfoort voor zonnepanelen en windmolens in het buitengebied. We willen goede overgangen tussen het stedelijk gebied en het landelijk gebied en daarbij samen met boeren, burgers en terreinbeherende organisaties de kwaliteiten van het landelijk gebied versterken. De groei van Amersfoort en de veranderingen in het landelijk gebied vragen om keuzes.

Vraagstukken landelijk gebied

Hoe kunnen we ruimte behouden voor de boeren (als één van de beheerders van het landelijk gebied) en tegelijkertijd meer ruimte bieden voor recreanten, natuur, klimaatadaptatie en energietransitie?

Hoe kan meer begrip tussen mensen uit de stad en het landelijke gebied bijdragen aan een beter meervoudig ruimtegebruik van het landelijke gebied?

Hoe kunnen we als stad de boeren helpen bij de transitie die in de landbouw gaan plaatsvinden?

Hoe kan recreatie, natuur en energie kansen bieden voor agrarische bedrijven (nevenactiviteiten en -inkomsten)?

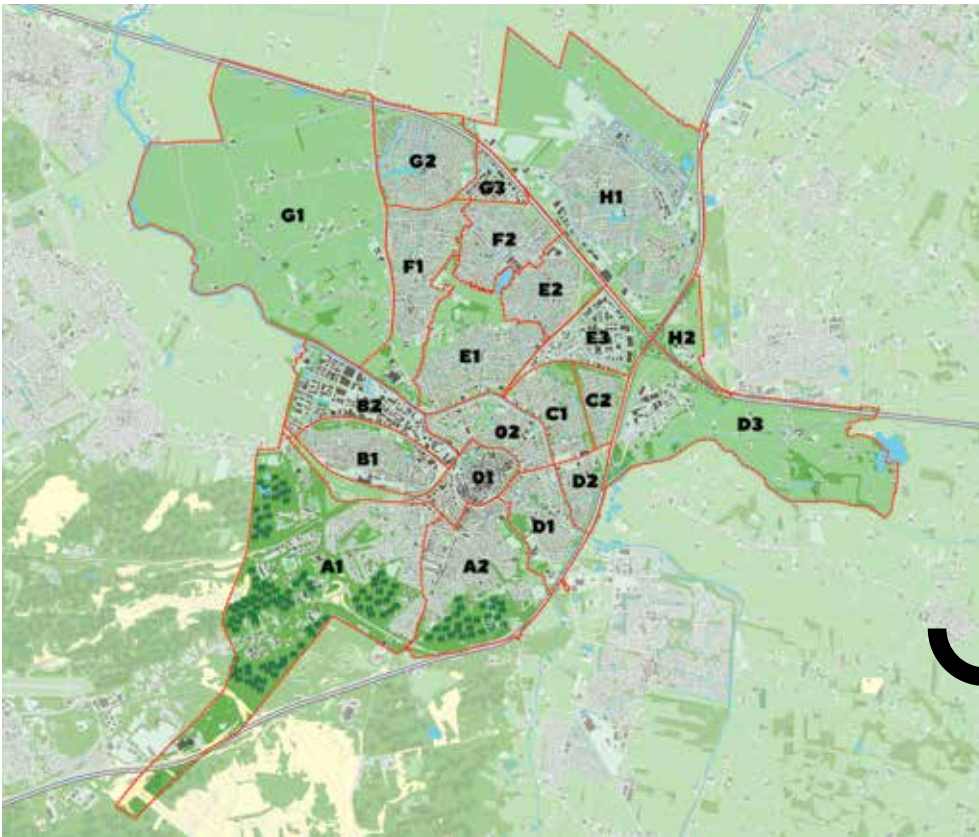
Hoe kunnen we de recreatiedruk in het buitengebied en de natuurgebieden beter geleiden ten behoeve van het behoud en de versterking van de biodiversiteit?

7. Van gebieds- gericht tot nationaal

Amersfoort kent veel verschillende gezichten, culturen, landschappen, gemeenschappen, economische clusters en gebruikspatronen. Tijdens de gesprekken die in het afgelopen half jaar zijn gevoerd aan de keukentafel van inwoners, met

Foto: De Koppelpoort, een plek in de stad waar veel verschillende schaalniveaus en tijdperken bij elkaar komen.

De 21 wijken van Amersfoort. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

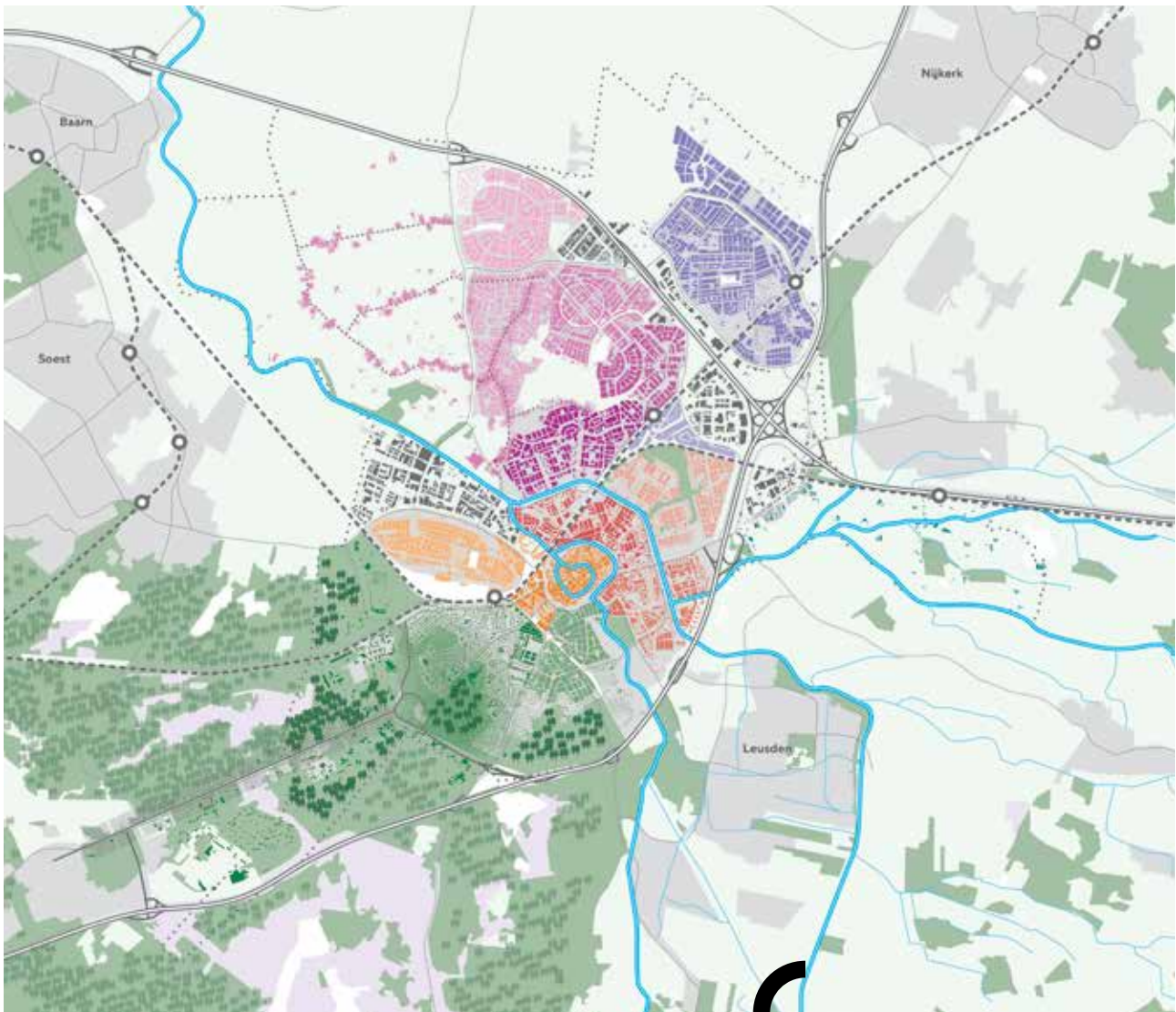
stakeholders en in de wijken is duidelijk gebleken dat niet ieder vraagstuk in iedere wijk speelt. Daarom nemen we in de Omgevingsvisie ook een gebiedsgerichte benadering op waarbij per wijk nader wordt verkend op welke wijze welke opgave een plek kan krijgen.

Op basis van de gesprekken met de stad en de analyses is het wel al mogelijk om een eerste aanzet te geven voor de opgaven die in de verschillende wijken en gebieden spelen. Tegelijkertijd zijn er diverse opgaven die op stedelijk niveau spelen of zelfs de grenzen van de stad overschrijden. Daarom is het belangrijk om af te wegen welke opgaven door de stad zelf opgepakt moeten worden en welke opgaven geadresseerd moeten worden op het niveau van de regio, de provincie en het Rijk. Daar-

om stellen wij voor om in de Omgevingsvisie een helder onderscheid te maken tussen vier verschillende schaalniveaus waarop gestuurd moet worden.

7.1 Integraal ontwikkelen en beheren op gebiedsniveau

Dit is het belangrijkste schaalniveau waar veel opgaven uit de Omgevingsvisie gerealiseerd moeten worden. Daarbij willen wij zoveel mogelijk gebiedsgericht werken en waar mogelijk en wenselijk de regie bij de burger leggen. Deze is immers eigenaar van het eigen leven en het meest betrokken bij de eigen leefomgeving. Door ons te richten op de burgers en ondernemers in de wijken is het mogelijk om het grootste kapitaal van de stad te benutten en te versterken: het sociaal kapitaal.

De verschillende ruimtelijke identiteiten van Amersfoort hangen nauw samen met de wijkindeling. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

Voor de Omgevingsvisie onderscheiden wij verschillende wijken met een eigen identiteit. De indeling sluit aan op de gebruikte wijkindelingen en de (ruimtelijke) karakteristiek van de verschillende gebieden. Door aan te sluiten bij de indeling is het goed mogelijk om de huidige kwaliteiten te meten en in de toekomst de ontwikkeling van de wijken te monitoren, in relatie tot de doelen die vanuit de Omgevingsvisie zijn geformuleerd.

In de Omgevingsvisie willen wij voor iede-

re wijk een kwalitatieve en kwantitatieve beschrijving opnemen en een inventarisatie van lopende plannen en projecten. Vervolgens zal per wijk benoemd worden welke opgaven een plek moeten krijgen in de wijk. Daarbij zal vanuit de gemeente de 'lagenbenadering' gehanteerd worden om ervoor te zorgen dat de juiste opgaven op de juiste plek vallen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de samenstelling van de ondergrond (zand, klei, veen), de ligging in het netwerk, de groenstructuren en het gebruik. Zo kan je gebiedsgericht

Regionale samenhang aan weerszijden van de Utrechtse Heuvelrug. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

afwegen wat passend en wenselijk is per wijk.

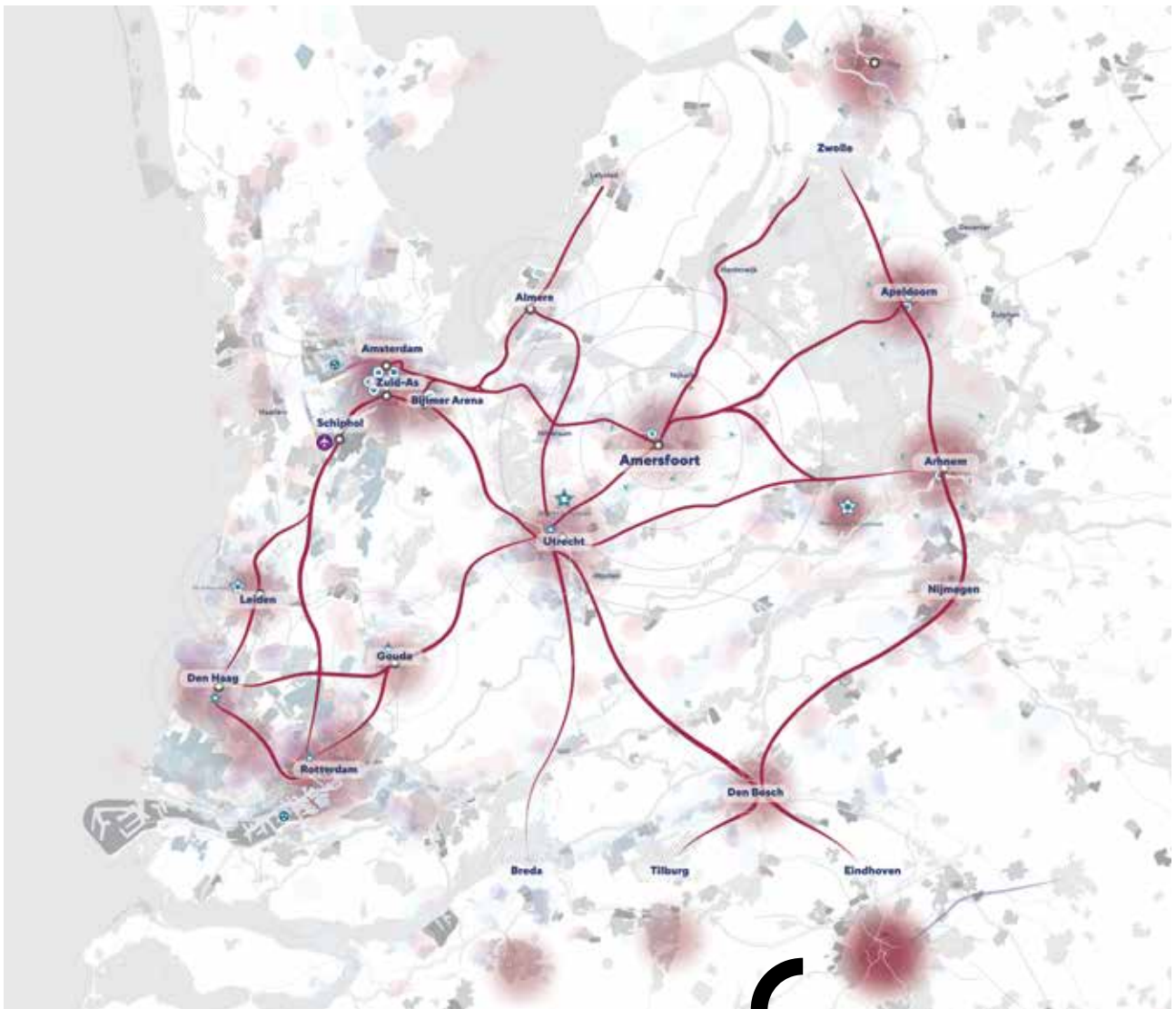
7.2 Regie op stedelijk niveau

Er zullen altijd opgaven en projecten zijn die zo'n groot belang hebben voor de stad en samenleving dat ze het belang van de burgers en ondernemers van de afzonderlijke wijken overstijgen (bijv. op het gebied van infrastructuur en energietransitie). Hier is het voor de gemeente noodzakelijk om volledige regie te nemen, in het belang van de ontwikkeling van de hele stad. Met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie zal de gemeente zorgvuldig verkennen welke projecten zo'n groot belang hebben dat het gelegitimeerd is om aan te wijzen als stedelijk sleutelproject. Denk bijvoorbeeld aan de realisatie van de laatste fase van Vathorst, de ontwikkeling van Langs Eem

en Spoor, de herontwikkeling van De Hoef en de transformatie van de Binnenstad.

7.3 Samenwerking op regionaal niveau

De stedelijke, sociale, economische, ecologische en recreatieve netwerken houden niet op bij grenzen van de stad. Een goed verbonden aantrekkelijke stad in een groene setting is sterk afhankelijk van de samenwerking op regionaal niveau. Afstemming op het gebied van mobiliteit, woningbouw (wat en waar), werkgebieden, energieopwekking, klimaatadaptatie en natuurontwikkeling is van cruciaal belang. In de Omgevingsvisie moet benoemd worden wat de gemeente zelf gaat doen, op welke onderdelen moet worden samengewerkt met de burens en de regio en welke opgaven geen plek in de stad kunnen krijgen maar wel regionaal opgelost moeten

De strategische plek van Amersfoort ten opzichte van de grote steden van de Randstad, Brabant en Veluwezoom. Bron: Atlas Omgevingsvisie Amersfoort

worden. De Regio Amersfoort is in principe het aangewezen samenwerkingsverband om deze vraagstukken te adresseren, maar opgabegericht zijn andere verbanden voor samenwerking ook goed mogelijk. De gemeenteraad heeft in 2018 de Regionale Ruimtelijke Visie (RRV), die samen met de regiogemeenten is ontwikkeld, vastgesteld. Binnenkort wordt gestart met een uitwerking hiervan door deze gemeenten samen met de provincie. Daarbij zal ook meer nadruk komen te liggen op de ruimtelijke en economische samenhang met de

regio Utrecht. Met de Omgevingsvisie kan de gemeente een bijdrage leveren aan het concretiseren van het regionaal ontwikkelbeeld 2040.

7.4 Positioneren op nationale schaal

Door de ligging van Amersfoort in de Ruimtelijke Economische Structuur van Nederland (REOS) heeft de stad er ook belang bij dat de stedelijke en regionale ontwikkelagenda goed geborgd wordt in het provinciale en nationale beleid. De lokale slagkracht bij grote opgaven op het

gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit, transitie van de landbouw en natuurontwikkeling is enorm gebaat bij ondersteuning vanuit het Rijk en de Provincie. In de Omgevingsvisie zal nagedacht moeten worden welke specifieke opgaven geadresseerd moeten worden in het Provinciehuis en Den Haag. Daarom is het belangrijk dat de gemeente goed aanhaakt op de visievorming van de regio Utrecht (o.a. U-ned en REP U16) en de Metropoolregio Amsterdam. Door bijvoorbeeld te werken aan een gezamenlijke positionering als vitale motor voor de brede welvaart in Nederland en in beeld brengen welke bijdrage Amersfoort hieraan kan leveren.

8. Vervolg

Het proces om te komen tot een Omgevingsvisie voor Amersfoort bestaat uit 5 stappen. Stap 1 (Startnotitie en bestuurlijke opdracht) en Stap 2 (Analysefase) zijn afgerond. De voorgestelde aanpak is weergegeven in dit hoofdstuk.

Stap 1 - Startnotitie (bestuurlijke opdracht)	Januari 2019 - Mei 2019
Stap 2 - Analyse	Mei 2019 - April 2020
Stap 3 - Visievorming	Mei 2020 - November 2020
Stap 4 - Concept-ontwerp Omgevingsvisie	December 2020 - Januari 2021
Stap 5 - Wettelijke procedure	Februari 2021 - Mei 2021

Planning start, onderzoek, ontwerp en vaststelling Omgevingsvisie

8.1 Stap 3 Visievorming

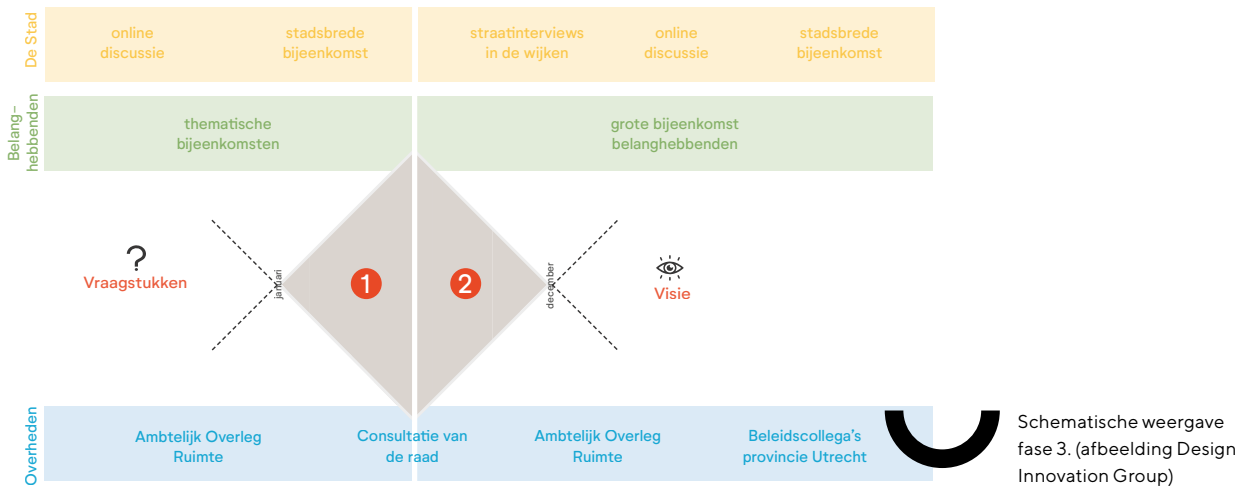
Via design thinking met elkaar (in- en extern) verkennen in meerdere bijeenkomsten aangevuld met wijkgesprekken en inzet van digitale middelen, wat mogelijke oplossingsrichtingen voor de toekomst zijn. De analysefase heeft bouwstenen voor de Omgevingsvisie opgeleverd. De in 2019 gehouden gesprekken aangevuld met een analyse van de bestaande situatie en bestaand beleid vormen de leidraad en hoofdthema's van de omgevingsvisie. Ten aanzien van de thema's zijn verschillende vraagstukken naar voren gekomen (zie Hoofdstuk 6 Vraagstukken). Deze vraagstukken worden in de stap Visievorming beantwoord.

In stap 3 Visievorming willen wij in twee fasen met inwoners en overige belanghebbenden in gesprek. De expertise en

inhoudelijke kennis van de (interne) Projectgroep wordt in deze fase gebruikt in de gesprekken en bij het opstellen van de visie.

Als invulling van de beleidsevaluatie Ruimtelijke Ontwikkeling gaan wij in deze fase ook met de gemeenteraad in gesprek over de verschillende sturingsmogelijkheden die de gemeente heeft om de beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie te realiseren. Wat zijn onze ervaringen tot nu toe met de wijze van sturing op basis van de sturingsprincipes uit de Structuurvisie en hieraan gerelateerde beleidsnota's (bijv. hoogbouwvisie en deltaplan wonen, afwegingskader kantoortransformaties)? En hoe kunnen we de instrumenten uit de Omgevingswet (omgevingsvisie, -programma en -plan) gebruiken om de gewenste ontwikkelingen op een goede manier te stimule-

In gesprek over de omgevingsvisie tijdens divergeren (1) en convergeren (2)

ren, registreren, faciliteren of realiseren?

Het voorstel voor het gesprek is om drie parallelle sporen te volgen: één gericht op inwoners, één gericht op de thematisch georganiseerde belanghebbenden en een spoor gericht op de andere overheden. In de eerste fase (divergerende fase) willen we graag in gesprek over de mogelijke oplossingen voor de vraagstukken. Na de eerste fase willen we de opbrengst en een voorstel voor oplossingsrichtingen bespreken met de gemeenteraad. De tweede fase (convergerende fase) richt zich vervolgens op het ophalen van reacties op de voorgestelde (oplossings)richtingen en het maken/afwegen van keuzes daarbinnen.

Het resultaat van deze stap is:

- Een aanzet voor de integrale visie op het

grondgebied van Amersfoort inclusief een concept plan m.e.r.,

- Een procesvoorstel voor het actueel en integraal houden van beleid (voor de fysieke leefomgeving),
- Duidelijkheid over welke kaders opgenomen worden in de Omgevingsvisie, het omgevingsprogramma en het omgevingsplan,
- Een keuze voor de vorm van de Omgevingsvisie.

8.2 Hoe willen we 'de stad' bevragen?

Inwoners / de stad en bezoekers

In totaal willen we twee stadsbrede gesprekken organiseren vooraf gegaan met online inventarisaties en wijkgerichte gesprekken (korte gesprekken op markten en bij supermarkten).

in de analysefase zijn verschillende belanghebbenden geïnterviewd

Fase 1

We nodigen inwoners uit om oplossingen online aan te dragen, bij voorkeur zo dat mensen ook op elkaar kunnen reageren. In het eerste stadsbrede gesprek vragen we mensen oplossingen aan te dragen voor de vraagstukken en/of te reageren op online aangedragen oplossingen (divergerende fase, voor de zomervakantie). De vragen bij de vraagstukken uit Hoofdstuk 6 van de bouwstenennotitie zijn input voor het gesprek. Iedereen is welkom. Naast een algemene uitnodiging, nodigen we ook alle eerder geïnterviewde inwoners (van nummer 33), eerdere deelnemers aan gebiedsbijeenkomsten en stadsgesprek, mensen die online hebben gereageerd en anderen die hebben aangegeven op de hoogte te willen blijven van het project uit.

Fase 2

In gesprek op de markt/ in winkelcentra over de voorgestelde uitwerkingsrichting

per gebied: 'Dit vinden wij belangrijk voor uw wijk, wat vindt u?' (convergerend). In de Binnenstad spreken we daarbij ook bezoekers van de stad. Doel van de gesprekken: reactie ophalen en uitnodigen voor tweede stadsbrede gesprek.

Tweede stadsbrede gesprek: in gesprek over de voorgestelde keuzes.

Overige belanghebbenden

Fase 1

Met belanghebbenden gaan we per thema in gesprek over mogelijke oplossingen op de vraagstukken. Het gaat dan om de thema's wonen, werken, voorzieningen, verkeer en vervoer, groen en openbare ruimte, duurzame stad en landelijk gebied.

Fase 2

In de tweede, convergerende fase, willen we met belanghebbenden in één bijeenkomst rond verschillende thema's in

gesprek over de voorgestelde oplossingsrichtingen en de te maken keuzes daarin. Daarin wordt de verbinding tussen de verschillende thema's gelegd en worden de dilemma's besproken (convergerende fase, na de zomervakantie voor stadsgesprek).

Belanghebbenden – andere overheden

Over de richting voor de omgevingsvisie, thema's en vraagstukken willen wij ook in gesprek met onze partners in de regio. Het gaat dan onder andere over de regiogemeenten, het waterschap, de Omgevingsdienst (RUD) en de provincie.

Met het ambtelijk en bestuurlijk overleg van de Regio Amersfoort gaan wij twee keer in gesprek over de omgevingsvisie: voor de zomervakantie over de bouwstenennotitie en na de zomervakantie over de voorgestelde richting voor de omgevingsvisie. Met de verschillende beleidscollega's van de provincie Utrecht gaan we na de zomervakantie in gesprek over de voorgestelde richting voor de Amersfoortse omgevingsvisie.

Rol van de gemeenteraad

Naast de rol die de gemeenteraad krijgt bij het vormgeven van de sturingsfilosofie, wordt de gemeenteraad uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de stadsgesprekken. Voorafgaand aan het tweede stadsgesprek willen wij met de raad in gesprek over de oplossingsrichtingen waarmee we fase 2 in gaan.

In Stap 3 Visievorming willen we drie parallelle sporen volgen

OMGEVINGSVISIE Vervolgaanpak

8.3 Stap 4 Concept ontwerp Omgevingsvisie

De opbrengst uit stap 3 wordt verwerkt in een concept ontwerp Omgevingsvisie. Deze wordt – ter voorbereiding op de wettelijke procedure uit stap 5 – voor een reactie voorgelegd aan stakeholders en daarna ter besluitvorming aan college en raad, met de vraag of de wettelijke procedure gestart kan worden.

8.4 Stap 5 Wettelijke procedure: vaststelling Omgevingsvisie Amersfoort

In deze stap vindt de wettelijke procedure plaats. De ontwerp Omgevingsvisie Amersfoort inclusief plan m.e.r. worden 6 weken ter inzage gelegd. Hierbij is gelegenheid om zienswijzen in te dienen. Daarna volgt besluitvorming door de gemeenteraad over de vaststelling.

